

Toiminnallinen tapaustutkimus Pelastusopistolla suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä
Jasmin Laaksonen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Syyslukukausi 2024
Ohjausalan koulutus
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Laaksonen, Jasmin 2024. Toiminnallinen tapaustutkimus Pelastusopistolla suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Ohjausalan koulutus, 51 sivua, ja 6 liitettä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli rakentaa alustava työnkuva Pelastusopistolla suunnitteilla olevalle opinto-ohjaajalle, sillä Pelastusopistolta puuttuu tällä hetkellä opinto-ohjaaja. Tätä lähdettiin selvittämään kartoittamalla, mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla olisi suunnitteilla olevaan Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvaan.

Toiminnallisen tapaustutkimuksen kohderyhmän muodostivat Pelastusopiston opiskelijat, Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja sekä Pelastusopiston henkilökunnan jäsenistä ne, joita opinto-ohjaajan työnkuva eniten koskisi. Tutkimuksen sähköinen kysely lähetettiin sähköpostilla vastaajille. Kyselyyn vastasi 12 Pelastusopiston henkilökunnan jäsentä, kuusi oppilasyhdistyksen vastuuhenkilöä eli Pelastusopiston opiskelijaa, jotka vastasivat oman kurssinsa puolesta sekä yksi Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja. Kysely koostui avoimista kysymyksistä, jotka olivat kohdennettu jokaiselle kohderyhmälle erikseen. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisesti aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulokset osoittivat, että opinto-ohjaajaa tarvittaisiin Pelastusopistolle ja opinto-ohjaaja mahdollistaisi laadukkaan toiminnan Pelastusopistolla. Opinto-ohjaajaa tarvittaisiin ohjaamaan ja tukemaan opiskelijoita sekä mahdollistamaan toimiva arki selkeyttämällä toimintatapoja, toimimalla ohjauksen asiantuntijana sekä mahdollistamalla ydintehtäviin keskittymisen. Opiskelijoiden ohjauksessa ja tukemisessa opinto-ohjaajan toivottiin tekevän yksilö- ja uraohjausta, edistävän oppimista sekä vastaavan erilaisiin haasteisiin. Aineiston pohjalta opinto-ohjaajan työnkuva sisältäisi ohjausta, opetusta ja muita töitä, kuten yhteistyötä, kehittämistyötä ja markkinointia.

Tutkimuksen tulosten lisäksi nostaisin esiin, että työnkuvaan olisi hyvä lisätä ainakin tiedottaminen, ohjaussuunnitelman laatiminen ja sen seuranta sekä oman ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen. Korostaisin myös yhteistyön merkitystä niin Pelastusopiston sisällä kuin myös ulkopuolisten tahojen kanssa sekä riittävää aikaa ohjaukselle.

Asiasanat: opinto-ohjaus, Pelastusopisto, holistinen ohjausmalli, ohjaus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	5
2 OPINTO-OHJAUS	7
2.1 Opinto-ohjaus käsitteenä	7
2.2 Ohjaus holistisen ohjausmallin kautta.....	8
2.3 Opinto-ohjaajan työnkuva ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa.....	10
2.4 Uraohjaus ja urasuunnittelutaidot	12
2.5 Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuositukset .	14
2.6 Hyvän ohjauksen kriteerit ja eettiset ohjeet	15
3 PELASTUSOPISTO	18
3.1 Pelastusopisto toimintaympäristönä.....	18
3.2 Pelastusopiston koulutukset	19
4 TAPAUSTUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	22
4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	22
4.2 Tutkimusote ja tutkimusasetelma	22
4.3 Tutkittavat ja aineiston keruu	24
4.4 Aineiston analyysi	26
4.5 Eettiset ratkaisut.....	29
5 TULOKSET	31
5.1 Opinto-ohjaaja laadukkaan toiminnan mahdollistajana.....	31
5.1.1 Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen.....	32
5.1.2 Tavoitteena toimiva arki.....	33

5.2 Opinto-ohjaajan työnkuva aineiston pohjalta.....	34
6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	37
6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	37
6.2 Ohjaus Pelastusopistolla holistisen mallin kautta.....	40
6.3 Tutkimuksen arviointi.....	41
6.4 Jatkotutkimukset.....	43
LÄHTEET	45
LIITTEET.....	52

1 JOHDANTO

Muuttuvan yhteiskunnan vuoksi tarvitaan entistä enemmän ohjausta, jotta opiskelijat voivat menestyä, saada apua yksilöllisiin ohjaustarpeisiin sekä olla valmiina yhteiskunnan työelämävaatimuksiin. Pelastusopistolta puuttuu tällä hetkellä opinto-ohjaaja. Tarve opinto-ohjaajalle on kuitenkin tunnustettu ja Pelastusopistolle on suunnitteilla opinto-ohjaajan palkkaaminen. Pelastusopisto on valtakunnallinen oppilaitos ja valtion virasto, joka järjestää tutkintokoulutuksia sekä muita koulutuksia (Pelastusopisto 2024a). Tutkintokoulutuksia Pelastusopistolla ovat ammatilliseen tutkintoon johtavat pelastajatutkinto, hätäkeskuspäivystäjätutkinto sekä alipäällystötutkinto (Pelastusopisto 2024b). Näiden lisäksi Pelastusopisto tarjoaa ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa pelastusalan päällystötutkintoa yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa (Pelastusopisto 2024b).

Opinto-ohjauksen avulla voidaan lisätä ohjattavan hyvinvointia ja vahvistaa ohjattavan toimijuutta sekä edistää kasvu-, oppimis-, työ- ja ongelmanratkaisuprosesseja (Vehviläinen 2014, 12). Jokaisella ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalla on lain mukaan oikeus saada opinto-ohjausta (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017) ja ammattikorkeakoululain (923/2014) mukaan ammattikorkeakoulun järjestäjän tulee järjestää ohjausta siten, että tavoitteellinen suorittamisaika toteutuu. Onkin tärkeää saada Pelastusopistolle opinto-ohjaaja, joka on alansa asiantuntija ja osaa antaa oikea-aikaista ja laadukasta ohjausta opiskelijoille.

Tässä pro gradu -tutkielmassa kartoitetaan, mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoille sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla on suunnitteilla olevaan Pelastusopiston opinto-ohjaajan työkuvaan. Tämän tapaustutkimuksen tehtävänä on rakentaa alustava työkuva Pelastusopistolla suunnitteilla olevalle opinto-ohjaajalle. Teoriataustassa syvenny-

tään opinto-ohjaukseen ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa, ohjaukseen holistisen ohjausmallin kautta, uraohjaukseen, elinikäisen ohjauksen strategiaan, hyvän ohjauksen kriteereihin ja eettisiin ohjeisiin sekä Pelastusopiston toimintaan. Tutkimus on laadullinen tapaustutkimus, joka sisältää toimintatutkimuksellisia elementtejä. Aineisto on kerätty sähköisillä kyselylomakkeilla Pelastusopiston henkilökunnalta ja opiskelijoilta sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalta.

2 OPINTO-OHJAUS

2.1 Opinto-ohjaus käsitteenä

Opinto-ohjaus on käsitteenä moniulotteinen, minkä vuoksi käsitteen ymmärtäminen on tärkeää. Käsitteen ymmärtämisen avulla on mahdollista tarkastella, kuinka laajat vaikutusmahdollisuudet opinto-ohjaajalla on ja mitä kaikkea tulisi huomioida opinto-ohjaajan työnkuvan suunnittelussa. Vehviläisen (2014, 12) mukaan ohjaus on yhteistoimintaa, jossa vahvistetaan ohjattavan toimijuutta sekä edistetään kasvu-, oppimis-, työ- ja ongelmanratkaisuprosesseja. Peavy (2021, 19–25) puolestaan kuvaa ohjausta laajemmin kertomalla ohjauksen olevan tavoitteellinen yhteistyösuhde, joka toimii suojapaikkana ja on yksilöllisiin tarpeisiin sovitettua ja mahdollistavaa reflektiivistä sosiaalista toimintaa. Lisäksi Peavy kuvaa ohjauksen mahdollistavan ohjattavan löytävän omat voimavaransa, mahdollisuutensa, roolinsa sekä kyvyn ratkaista konkreettisia ongelmia yhdessä ohjaajan kanssa. Ohjaus voi sisältää muun muassa taitojen arviointia, tietojen ja neuvojen antamista sekä päätöksenteko- ja urasuunnittelutaitojen tukemista (ELPGN 2016, 5). Ohjauksen avulla voidaan lisätä hyvinvointia, kiinnittää ihmisiä yhteiskuntaan, vahvistaa työllisyyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä parantamalla ohjattavan oppimis-, urasuunnittelu- ja työelämätaitoja (Vehviläinen 2014, 16; ELPGN 2016, 5; Opetushallitus 2023, 21.). Ohjausta voidaan toteuttaa sekä yksilöllisesti että ryhmässä ja ohjausta voi antaa muun muassa opettaja, opinto-ohjaaja, uraohjaaja, työyhteisö, työnohjaaja tai vertaisryhmä (Vehviläinen, 2014, 16; ELPGN 2016, 5).

SOPO ry:n (2024b) mukaan opinto-ohjaajan tavoitteena on saada lisättyä ohjattavan itsetuntemusta ja itseohjautuvuutta, tukea ohjattavan hyvinvointia ja kehitystä sekä auttaa ohjattavaa suunnittelemaan omaa koulutustaan ja tulevaisuuttaan. Opetushallituksen näkemys on yhteneväinen SOPO ry:n kanssa. Opinto-ohjauksella pyritäänkin Opetushallituksen (2024a) mukaan tukemaan opiskelijaa opintojen aikaisissa valinnoissa, kehittämään opiskelu- ja työelämätaitoja sekä tukemaan jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisessä sekä työuralla

etenemisessä. Opinto-ohjaajan on tärkeää työssään kunnioittaa ohjattavaa, olla aidosti läsnä sekä edistää koulutuksen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta (SOPO ry, 2024b).

Valtioneuvoston (2020, 32) mukaan Suomen perusopetuksessa ja toisella asteella henkilökohtainen ohjaus toteutuu hyvin ja uravalintoihin sekä jatko-opintoihin liittyvä ohjaus on ollut pääosin hyvin saavutettavissa ja saatavilla. Haasteita perusopetuksen ohjaukseen tuovat suuret oppilasmäärät, jolloin ohjausresurssit eivät ole riittäviä, jolloin erityisesti vieraskieliset oppilaat sekä tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevat ohjattavat eivät saa riittävästi tukea. Lisäksi ryhmämuotoisessa ohjauksessa digitalisaation hyödyntämistä sekä vertaistuen hyödyntämistä tulisi parantaa niin perusopetuksessa kuin myös toisen asteen koulutuksissa.

Asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksesta (986/1998) kelpoiseksi opinto-ohjaajaksi määritellään henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja tutkinnon lisäksi yliopiston 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset oppilaanohjauksen ja opinto-ohjauksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot. Lisäksi asetuksen mukaan opinto-ohjaajan kelpoisuuden voi saada myös, jos on suorittanut kasvatustieteellisen maisterin tutkinnon sekä suorittanut opettajan pedagogiset opinnot ja opinto-ohjaajan opinnot. Kolmas vaihtoehto saada opinto-ohjaajan kelpoisuus on suorittaa ammatillisten tai yhteisten tutkinnon osien opettajan kelpoisuuden sekä suorittaa 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset opinto-ohjaajan opinnot ammatillisessa opettajakorkeakoulussa tai yliopistossa.

2.2 Ohjaus holistisen ohjausmallin kautta

Holistinen ohjausmalli soveltuu tapaustutkimukseeni, sillä se huomioi monipuolisesti ja laajasti opiskelijan tarpeet. Wattsin ja Van Esbroeckin (1999, 2000) holistinen ohjausmalli on kehämalli opiskelijan ollessa keskellä, jonka jälkeen tulee ensimmäinen, toinen ja kolmas ohjaustaso. Ensimmäinen ohjaustaso koostuu yleensä ohjattavan opetushenkilöistä, jotka tiedottavat, neuvovat ja ohjaavat

opiskelijaa. Toinen ohjaustaso koostuu yleensä muista instituution työntekijöistä, kuten opinto-ohjaajista sekä rehtoreista ja kolmannella tasolla toimii opiskelijan alan ulkopuolisia tahoja, kuten nuorisotoimi ja TE-toimistot.

Näiden kolmen tason lisäksi holistisessa ohjausmallissa huomioidaan opiskelun ohjaus, uravalinnan ohjaus sekä persoonallisen kasvun tukeminen (Lehtelä & Happo 2014). Näitä kutsutaan myös nimillä opiskelun ja oppimisen ohjaus, kasvun ja kehityksen tukeminen sekä elämänsuunnittelun ja uravalinnan ohjaus (Schrey 2009, 33). Opiskelun ohjauksessa pyritään kehittämään opiskelijan metataitoja, kuten itsetuntemusta ja päätöksentekotaitoja, joiden avulla autetaan opiskelijaa opintojen suunnittelussa ja vahvistetaan elinikäistä oppimista (Schrey 2009, 33). Uravalinnan ohjauksessa tavoitteena on kehittää opiskelijan päätöksentekotaitoja sekä toteuttaa ja arvioida tulevaisuudensuunnitelmia (Schrey 2009, 34–35). Persoonallisen kasvun tukemisen tavoitteena on itsetuntemuksen, itsenäisyyden ja vastuullisuuden lisääminen vahvistamalla opiskelijan itsetuntoa ja auttamalla löytämään vahvuutensa (Schrey 2009, 34). Oman tapaustutkimukseni holistisen ohjausmallin mielenkiintoisin näkökulma koostuukin juuri opiskelun ohjauksesta, uravalinnan ohjauksesta sekä persoonallisen kasvun tukemisestä sekä toisesta ohjaustasosta, jolla opinto-ohjaaja tulisi työskentelemään.

Holistinen ohjausmalli on ollut tärkeä tarkastelunäkökulma Tuomelan, Nurmivuoren ja Harmoisen (2020) tapaustutkimuksessa, jossa kartoitettiin tarpeita toimivalle omaohjaukselle korkeakoulussa. Tuloksista selvisi, että holistisen ohjausmallin mukaisesti on tärkeää, että jokaisella ohjaustaholla on selkeä ja merkityksellinen rooli ohjausverkostossa, välillisiä ohjaustarpeita kohdistuu niin ohjaustahoihin kuin myös instituutioon sekä kommunikaatio ja yhteistyö on tärkeää instituution sisällä. Lairio ja Penttinen (2005) tarkastelivat artikkelissaan ohjausta yliopistopedagogiikan ja opetushenkilön haasteena. He raportoivat artikkelissaan tutkimuksen tuloksia holistisen ohjausmallin viitekehyksessä huomioiden erityisesti yhteistyön ohjausverkoston eri toimijoiden välillä sekä opiskelun ohjauksen, uravalinnan ohjauksen ja persoonallisen kasvun tukemisen. Tuloksista nousi esille erityisesti kollegiaalisuuden ja ohjauksen saatavuuden merkitys.

Holistista ohjausmallia on hyödynnetty myös erilaisia hankkeita tehtäessä, kuten Piipposen (2007) tarkastellessa aineenopettajien ja luokanvalvojen toimimista ohjaajina Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa sekä Taimelan (2012) laatiessa runkoa Vehkalahden koulun ohjaussuunnitelmalle. Piipposen (2009) hankkeen tuloksissa ilmeni, että oppilaiden kasvun ja kehityksen tukeminen toteutui parhaiten luokanvalvojen kautta, työelämätietoutta ei juurikaan anneta oppiaineiden opiskelun yhteydessä sekä eniten ohjausta oppilaat kokivat saavansa opinto-ohjaajalta. Taimela (2012) on puolestaan antanut ehdotuksen siitä, millaisia ohjaustehtäviä jokaisella koulun henkilökunnan jäsenellä olisi sekä maininnut selkeiksi kehittämisen kohteiksi luokanvalvojen roolin kasvun ja kehityksen tukemisessa, maahanmuuttajien ohjauksen sekä erityisoppilaiden jatko-opintoihin liittyvän ohjauksen.

2.3 Opinto-ohjaajan työnkuva ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa

Muuttunut yhteiskunta tarvitsee entistä enemmän ohjausta opiskelijan menestymiseen, yksilöllisiin ohjaustarpeisiin sekä yhteiskunnan työelämävaatimuksiin. Jokaisella ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjausta, jota tarjoavat opinto-ohjaajien lisäksi ryhmänohjaajat sekä opettajat (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017; Opetushallitus 2024b). Ammattikorkeakoulujen opinto-ohjauksen säätely eroaa peruskouluista ja toisen asteen koulutuksista, sillä ammattikorkeakoululaissa (932/2014) mainitaan ainoastaan, että ammattikorkeakoulun järjestäjän tulee järjestää ohjausta ja opetusta siten, että tavoitteellinen suorittamisaika toteutuu (Sillanpää, Lindgvist, Oförsagd & Syväjärvi 2021). Opetushallituksen (2024b) mukaan ammatillisen koulutuksen opinto-ohjauksella pyritään tukemaan opiskelijan opintojen aikaisia valintoja, kehittämään opiskelu- ja työelämätaitoja sekä tarjoamaan valmiuksia siirtyä jatko-opintoihin ja työelämään tai työuralla etenemiseen. Lisäksi ammatillisiin perustutkintoihin kuuluu opintoja, joilla vahvistetaan opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiuksia sekä jokaiselle ammatillisen koulutuksen opiskelijalle laaditaan henkilökohtai-

nen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), johon kirjataan opiskelijan urasuunnitelma sekä sovitut ohjaukseen ja tukeen liittyvät asiat. Sillanpään yms. (2021) mukaan ammattikorkeakoulujen ohjauksessa huomioidaan nykyään opiskelijahyvinvointi, toimijuuden vahvistaminen sekä jatkuvan oppimisen merkitys. Kuitenkin jokainen ammattikorkeakoulu voi itse määritellä ohjauksen viitekehyksen ja ohjaussuunnitelman, eikä kaikista kouluista niitä löydy, minkä vuoksi ohjauksen saatavuus ja laatu voivat vaihdella runsaasti.

Opinto-ohjaajan työ voi vaihdella suuresti eri ammatillisten koulutusten välillä koulutuksen järjestäjästä ja yksiköstä riippuen (SOPO ry 2024a). SOPO ry määrittelee ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaajan keskeisiksi tehtäväkonaisuuksiksi muun muassa monialaisen yhteistyön, hakeutumisen ohjauksen, ohjauksen joko henkilökohtaisesti, pienryhmässä tai ryhmässä sekä lisäkorvattavat erityistehtävät, kuten ohjaustyö eri koulutusmuodoissa, kansainvälisyyteen liittyvät työtehtävät sekä kehittämistyöhön liittyvät tehtävät. Valtakunnallisen selvityksen mukaan opiskelijat ovat eriarvoisessa asemassa opinto-ohjaajien määrän takia, minkä vuoksi Suomen opinto-ohjaajat ry sekä OAJ ovat laatineet suosituksen siitä, että yhdellä toisen asteen opinto-ohjaajalla tulisi olla alle 150 opiskelijaa ohjattavana (OAJ 2022; SOPO ry 2024a). Lisäksi SOPO ry (2024a) pitää tärkeänä oman ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä ja peräänkuuluttaa siihen realistisia mahdollisuuksia, sillä ammatillisen koulutuksen kenttä muuttuu jatkuvasti.

SOPO ry (2024a) määrittelee korkeakoulun opinto-ohjaajan työnkuvaan kuuluvaksi muun muassa opiskelijoiden ohjauksen, opetuksen, tiedotuksen ja yhteydenpitotehtävät sekä opiskelijahuoltoon liittyvän työn. Lisäksi ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen, verkostoyhteistyö sekä opinto-ohjauksen suunnittelu, kehittäminen, koordinointi ja arviointi kuuluvat opinto-ohjaajan tehtäviin korkeakouluissa. Opiskelijoiden ohjauksessa korostetaan samoja asioita kuin ammatillisen koulutuksen opinto-ohjauksessa, kuten opiskelijan kasvun ja kehityksen tukemista sekä ohjauksen tarjoaminen jatko-opintoihin, ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun. Ammattikorkeakouluissa ohjausta voivat

antaa muun muassa suunnittelijat, opinto-ohjaajat, opettajatuutorit ja opintopäälliköt (Sillanpää yms. 2021).

2.4 Uraohjaus ja urasuunnittelutaidot

Työelämän epävakauden vuoksi uran määrittely ei ole yksiselitteistä. Urien avulla yksilöt sitoutetaan työelämään ja nykyään ura ymmärretään monimuotoiseksi prosessiksi, johon vaikuttavat muun muassa sosiaaliset, historialliset, yhteiskunnalliset sekä kulttuuriset tekijät (Marttila 2015, 19–22). Opintojen aikana luodaan perustaa uralle. Nykyään urapolku ei ole enää ennustettava, suoraviivainen ja nousujohteinen, vaan se on joustava, sisältäen useita eri vaihtoehtoja ja vaiheita, kuten opiskelun, koulutuksen ja työelämän limittyminen keskenään (Lampikoski 1998, 10; Hess, Jepsen & Dries, 2012; Marttila 2015, 19–22).

Uraohjaus on oleellinen osa opinto-ohjaajan työtä. Uraohjauksella tarkoitetaan toimintaa, jonka tulisi kehittää ohjattavan valmiuksia toimia jatkuvasti muuttuvissa oppimis- ja työympäristöissä, lisätä ohjattavan itseymmärrystä sekä nivottaa yhteen ohjattavan urakokemukset, toimijuus sekä muu elämä (Lampi, Vähäsantanen & Rantanen, 2019). Urasuunnittelutaidot ovat yksi Euroopan unionin elinikäisen oppimisen avaintaidoista, joita jokainen voi oppia ja samalla ne ovat keskeinen osa uraohjausta. (Lampikoski 1998, 14; Valtioneuvosto 2020, 41). Urasuunnittelutaidoilla tarkoitetaan ohjattavan tietoja, taitoja ja asenteita, kuten itsetuntemusta, päätöksentekotaitoja, sekä koulutus- ja ammattitietoa, joiden avulla ohjattava voi paremmin hallita omia koulutus- ja työuriaan (ELGPN, 2016, 13; Hänninen ym. 2019). Lerkkanen (2013) puolestaan määrittelee urasuunnittelun olevan tavoitteellista elämänsuunnittelua, joka on yhteydessä kiinnostuksiin, mahdollisuuksiin, kykyihin ja tulevaisuuden odotuksiin. Valtioneuvoston (2020, 22 & 41) Elinikäisen ohjauksen strategiassa 2020–2023 urasuunnittelutaidot nähdään laajempänä kokonaisuutena, sisältäen kyvyn pohtia omaa toimintaa ja hallita omaa oppimista ja uraa, taidon hakea tietoa opinnoista, ammatteista ja työmarkkinoista, taidon visioda omaa tulevaisuutta, kyvyn ajan- ja tiedonhallinnasta sekä kyvyn työskennellä rakentavasti muiden kanssa.

Suomessa uraohjausta tarjotaan pääsääntöisesti joko koulukohtaisesti peruskouluissa, toisella asteella ja korkeakouluissa tai työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus- ja neuvontapalveluissa (TE-toimisto) (Toni & Vuorinen, 2020). Perusopetuslakiin (628/1998), lukiolakiin (714/2017) sekä lakiin ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) on kirjattu, että jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista opinto-ohjausta, joka sisältää usein myös uraohjausta. Erityisesti ammatillisen toisen asteen ohjauspalveluita on kehitetty niin, että niissä edistetään opiskelija- ja kysyntälähtöistä lähestymistapaa aiemman tarjontalähestymistavan sijaan (Toni & Vuorinen, 2020).

Uraohjauksen tulee olla laadukasta, jotta ohjattava hyötyisi uraohjauksesta mahdollisimman paljon. Hooleyn ja Rican (2018) mukaan uraohjauksen laatuun vaikuttavat ja sen laatua voidaan arvioida politiikan, organisaatioiden, prosessien, ihmisten, lopputuotoksen sekä palveluiden käyttökokemuksen kautta. Kestävän työuran keskiössä ovatkin työn ja työntekijän taitojen, vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden kohtaaminen, jatkuva oppiminen ja uudistuminen, turva työllistymiskyvystä sekä muun elämän ja työn yhteensovittaminen (Väänänen ym. 2020).

Urasuunnittelun kannalta testituloksia tärkeämpää on tieto ohjattavan omasta elämästä (Onnismaa 2014). R. Vance Peavyn kehittämässä sosiodynaamisen ohjauksen teoriassa on tarkoituksena lisätä yhteistyönä ohjaajan ja ohjattavan ymmärrystä ohjattavan maailmasta ja merkityksellisistä asioista tarinallisuuden kautta, jotta ohjattava kykenee tekemään merkityksellisiä päätöksiä saavuttaakseen arvostamansa tulevaisuuden tavoitteensa (Onnismaa 2014; Peavy 2021, 142–151). Sosiodynaamisessa ohjauksessa yksilön ajatellaan olevan kokonaisuus sisältäen kielellisen ja kulttuurisen näkökulman, jolloin uraohjauksen ajatellaan olevan yleisen elämänsuunnittelun metodologia (Onnismaa 2014; Peavy 2021, 39–46).

2.5 Elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuosituks

Ohjauksen rooli nähdään kansallisesti ja kansainvälisesti niin merkittävänä tekijänä jokaisen meidän elämässämme, että siihen on kiinnitetty huomiota poliittisin keinoin. Erilaiset poliittiset toimet ja strategiat pyrkivät hahmottelemaan sitä, millaista ohjauksen tulisi olla. Euroopan unionin neuvoston (2008) mukaan elinikäisellä ohjauksella tarkoitetaan jatkuvaa prosessia, jonka tavoitteena on tukea kaikenikäisten urakehitystä missä tahansa elämänvaiheessa. Elinikäisen ohjauksen avulla pyritään lisäämään ohjattavan kykyä tunnistaa taitonsa ja kiinnostuksen kohteensa, tehdä mielekkäitä päätöksiä ammattiin ja koulutukseen liittyen sekä hallita omia elämänpolkujaan oppimisessa, työelämässä sekä muissa elämän osa-alueissa (Euroopan unionin neuvosto 2008; Valtioneuvosto 2020, 21). Laadukkaiden ohjauspalveluiden tulisi olla kaikkien ihmisten saatavilla riippumatta sukupuolesta, sosioekonomisesta asemasta, etnisestä taustasta tai työllisyystilanteesta, sillä laadukkaat ohjauspalvelut parantavat työllisyysastetta, edistävät kysynnän ja tarjonnan kohtaamista työllisyyspalveluissa, lisäävät tuottavuutta ja sitoutumista työelämässä sekä vähentävät keskeyttämisiä opinnoissa ja nopeuttavat jatko-opintoihin ja töihin siirtymistä (ELGPN 2016, 8; Valtioneuvosto 2020, 10–11; CEDEFOP 2024).

ELO-foorumien ja ELO-työjaoston tehtäväksi on annettu vuonna 2020 valmistella uusi elinikäisen ohjauksen strategia Suomeen työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä (Valtioneuvosto 2020, 9). Toimintasuunnitelman strategia valmistui samana vuonna ja ELO-foorumi seuraa strategian toteutumista sekä huolehtii, että seuraavalle hallituskaudelle asetetaan strategisia tavoitteita elinikäiselle ohjaukselle (Valtioneuvosto 2020, 17–19). Valtioneuvoston (2020, 9) mukaan elinikäisen ohjauksen strategian toimintapiteiden tulisi edistää ohjattavan omia edellytyksiä tehdä päätöksiä omaa uraansa koskien sekä varmistaa kaikille kansalaisille saatavilla oleva tuki monikanavaisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin (TNO-palveluihin).

Elinikäisen ohjauksen toimintakenttä on Suomessa laaja, siihen osallistuvat muun muassa kunnat, oppilaitokset, TE-toimistot, yksityiset palveluntuottajat,

työnantajat, liitot, kolmas sektori sekä monialaiset ohjauspalvelut, kuten Ohjaamot (Valtioneuvosto 2020, 25). Elinikäisen ohjauksen strategiassa (Valtioneuvosto 2020 56–57) on tunnistettu ja tiivistetty neljä suurinta elinikäisen ohjauksen haastetta. Näitä haasteita ovat kansalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet urasuunnittelussa, digitaalisuuden tehoton hyödyntäminen, globaalien ilmiöiden aiheuttamat muutospaineet ohjausosaamisessa sekä havaitut puutteet elinikäisen ohjauksen kokonaisuuden koordinoinnissa, mikä näkyy muun muassa pirstaleisuutena tiedonkeruussa, analysoinnissa ja raportoinnissa sekä valtakunnallisten TNO-palveluiden kehittymisen tuessa. Näihin haasteisiin pyritään vastaamaan kehittämällä ja toteuttamalla elinikäistä ohjausta tietoon perustuen, saavutettavasti ja asiakaslähtöisesti, digitaalisesti, yhdenvertaisesti ja kestävästi, laadukkaasti sekä monialaisesti ja koordinoitusti (Valtioneuvosto 2020, 14–17: Opetushallitus 2023, 6).

2.6 Hyvän ohjauksen kriteerit ja eettiset ohjeet

Ohjaajalla olisi tärkeää olla jonkinnäköinen ohjenuora, jonka avulla toteuttaa omaa ohjaustaan, jotta ohjaus olisi laadukasta ja yhdenmukaista. Tästä syystä hyvän ohjauksen kriteerit ja eettiset ohjeet toimivat hyvänä pohjana ohjaukselle. Hyvän ohjauksen kriteerejä (HOK) päivitetään Suomessa säännöllisesti ja päivittämisessä tullaan tulevaisuudessa huomioimaan muutokset oppimis- ja toimintaympäristöissä sekä muutosten vaikutukset jatkuvassa ohjauksessa ja oppimisessä (Opetushallitus 2023, 3). Uusimman version Hyvän ohjauksen kriteereistä on laatinut kesäkuussa 2022 ammatillisen koulutuksen ohjauksen asiantuntijat, jotka ovat kuuluneet VALO-valtakunnallista laatua ohjaukseen –koordinaatiohankkeeseen (Winnova 2024). Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen ohjauksen asiantuntijat ovat vieneet kriteerityötä eteenpäin VALO-hankkeen tuotoksen jälkeen (Opetushallitus 2023, 3).

Opetushallituksen (2023, 4) Hyvän ohjauksen kriteerit on laadittu suositukseksi tukemaan lasten ja nuorten ohjauksen laatua, saavutettavuutta, tasa-ar-

voa sekä yhdenvertaisuutta oppivelvollisuuden laajentamisen myötä. Hyvän ohjauksen kriteereitä voivat hyödyntää muun muassa opinto-ohjaajat, koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten henkilökunta, oppijat, huoltajat, päättäjät sekä sidosryhmät. Ohjauksen suunnitelmallisuus, koordinointi, arviointi ja kehittäminen varmistavat laadukkaan ja hyvän ohjauksen (Opetushallitus 2023, 19). Koulutuksen järjestäjän toimintaa puolestaan ohjaa ohjaussuunnitelma, jonka avulla pyritään tukemaan ja vahvistamaan laadukasta ohjausta, opetusta ja koulutusta sekä vahvistamaan koordinointia, johtamista sekä arviointia (Opetushallitus 2023, 19). Hyvän ohjauksen kriteereillä voidaan myös tukea kestävän kehityksen osaaamista, jolla tarkoitetaan muun muassa ilmiöiden hahmottamista ja linkittymien ymmärrystä monista eri näkökulmista, ylisukupolvista ajattelua sekä luovuutta ja kriittisyyttä (Raudasoja, Heino & Rinne 2021).

Opetushallituksen (2023, 6) Hyvän ohjauksen kriteerien mukaan ohjauksen tulee olla monialaista yhteistyötä, yhdenvertaista, tasa-arvoista ja eettisesti kestävää, oppijalähtöistä ja vuorovaikutteista sekä saavutettavaa ja monikanavaista. Lisäksi ohjauksen tulee huomioida oppijan kokonaistilanne, edistää vaikuttavaa työelämäyhteistyötä sekä tukea oppijan urasuunnittelutaitoja sekä siirtymävaiheen yhteistyötä (Opetushallitus 2023, 6). Hyvän ohjauksen kriteereissä onkin otettu huomioon elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuosittelut (Opetushallitus 2023, 6).

Eettisesti kestävän ohjauksen tavoitteena on lisätä ohjattavan itseohjautuvuutta ja itsetuntemusta sekä tukea ja edistää tasa-arvoa sekä ohjattavan hyvinvointia ja kehitystä (Opetushallitus 2023, 25; SOPO ry 2024b). Opetushallituksen (2023, 25) mukaan eettisesti kestävässä ohjauksessa ohjaaja ymmärtää oman osaamisensa rajat sekä omien arvojensa vaikutuksen ohjaukseen ja kunnioittaa oppijan tunteita, toiveita ja tavoitteita. SOPO ry:n (2024b) opinto-ohjaajan työn eettisiä periaatteita ovat ohjattavan itsemääräämisoikeuden kunnioitus, opinto-ohjaajan toimiminen luottamuksellisesti, hienotunteisesti ja rehellisesti tietoon perustuen. Lisäksi opinto-ohjaajan eettisiin periaatteisiin kuuluu oman työn arviointi ja kehittäminen, yhteistyö sekä oppilaitoksen sisällä että ulkopuolella, oman hyvinvoinnin ja jaksamisen huolehtiminen sekä riippumattomuus eli

opinto-ohjaajan tulee tiedostaa omat, yhteisön, yhteiskunnan ja eri kulttuurien arvot ja odotukset sekä toteuttaa ohjausta sukupuolisensitiivisesti sekä esteettömästi. Nämä edellä mainitut eettiset periaatteet ovat samansuuntaisia IAEVG:n (2017) eettisten ohjeiden kanssa. IAEVG:n eettisissä ohjeissa käydään laajemmin läpi ohjaajan eettisiä vastuita asiakkaita kohtaan, suhtautumista työyhteisöön ja kollegoihin, käyttäytymistä hallitusta, työnantajia ja yhteisöjä kohtaan sekä korostetaan vastuuta tutkimuksen teosta ja ammatillisesta kehittämisestä.

3 PELASTUSOPISTO

3.1 Pelastusopisto toimintaympäristönä

Pelastusopisto on valtakunnallinen oppilaitos ja valtion virasto (Pelastusopisto 2024a). Sisäministeriö ohjaa Pelastusopiston toimintaa ja sisäministeriön Pelastusosasto toimii Pelastusopiston laillisuusvalvojana sekä vastaa Pelastusopiston tulosohjauksesta (Sisäministeriö 2024). Pelastusopisto toimii Kuopiossa valtion virastona koordinoimalla pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI) ja ylläpitämällä pelastustoimen kirjastoa sekä valtakunnallisena oppilaitoksena järjestämällä tutkintokoulutuksia ja muita koulutuksia. (Pelastusopisto 2024a). Pelastusopistolla toimii useita eri toimijoita opetushenkilökunnan sekä tutkimus- ja kehittämishenkilökunnan lisäksi, kuten koulutusjohtaja, opintosihteerit, viestinnän asiantuntijat, koulutuspäälliköt sekä sisäministeriön nimitämä rehtori, joka johtaa Pelastusopiston toimintaa ja vastaa tehtävien hoitamisesta tuloksellisesti (Laki Pelastusopistosta 2006; Pelastusopisto 2024a). Näiden lisäksi Pelastusopiston hallintoon kuuluvat oikaisu- ja kurinpitolautakunta sekä Pelastusopiston neuvottelukunta (Laki Pelastusopistosta 2006).

Pelastusopiston tavoitteiden tulee olla linjassa sisäministeriön ja pelastustoimen strategioiden kanssa. Pelastusopistolle onkin tärkeää noudattaa pelastusalan arvoja ja pyrkiä kouluttamaan ammattilaisia sitoutumaan työskentelyyn yhteistyötä tehden luotettavasti, inhimillisesti sekä ammatillisesti (Pelastusopisto, 2024). Pelastusopiston (2019) toiminta-ajatus toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2020–2023 on tuottaa laadukasta koulutusta ja tutkimusta. Pelastusopiston strategian 2023–2026 (2022) palvelulupauksena on edelleen kouluttaa ja tutkia vastuullisesti ja ennakoivasti sekä missiona on vahvistaa yhteiskunnan turvallisuutta kouluttamalla, tutkimalla ja kehittämällä. Pelastusopiston visiona on puolestaan olla kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu (Pelastusopiston strategia 2023–2026, 2022). Strategisten tavoitteiden mahdollistajiksi on linjattu Pelastusopiston strategiassa 2023–2026 (2022) osaava ja hyvinvoiva henki-

löstö sekä yhdessä tekeminen ja osallisuus. Pelastusopiston keskeisten vahvuuksien koetaan olevan juuri ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö sekä ainutlaatuiset oppimisympäristöt, joita halutaankin ylläpitää ja kehittää (Pelastusopisto 2019).

Pelastusopiston toimintaa ohjaa vahvasti strategioiden lisäksi eduskunnan päättämät talousarviot sekä suunnittelun ja seurannan asiakirjat, kuten viraston ja ministeriön väliset tulossopimukset sekä tilinpäätökset (Pelastusopisto 2024g). Vuoden 2024 valtion talousarvioesityksen alustavia toiminnallisia tulostavoitteita ovat laadukas ja tarpeita vastaava koulutus ja TKI-toiminta, koulutusjärjestelmän vastaaminen turvallisuusympäristön haasteisiin sekä pitää kansainvälisen pelastustoiminnan valmius hyvällä tasolla. Hallitus haluaa myös vastata akuuttiin pelastajapulaan lisäämällä pelastajakoulutuksen määrärahaa Pelastusopiston (2,5 milj. euroa) ja Helsingin Pelastuskoulun (1 milj. euroa) kesken (HE 41/2023 vp).

3.2 Pelastusopiston koulutukset

Pelastusopiston ammatilliseen tutkintoon johtavia koulutuksia ovat pelastajatutkinto, hätäkeskuspäivystäjätutkinto sekä alipäällystötutkinto (Pelastusopisto 2024a). Näiden lisäksi Pelastusopisto kouluttaa ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa pelastusalan päällystötutkintoa, joka toteutetaan yhteistyössä Poliisi-ammattikorkeakoulun kanssa (Pelastusopisto 2024b). Muita Pelastusopiston koulutuksia ovat muun muassa kansainvälinen pelastustoiminta, sopimushenkilöstön koulutus, täydennyskoulutus sekä varautumiskoulutus (Pelastusopisto 2024a).

Pelastusopiston ammatilliseen tutkintoon johtavien koulutusten koulutusohjelmista ja tutkinnoista säädetään valtioneuvoston asetuksella ja sisäministeriö vahvistaa koulutusten aloituspaikkojen määrän vuosittain Pelastusopiston esityksestä (Laki Pelastusopistosta, 2006). Pelastusopiston (2023) vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan Pelastusopiston tutkinnon ja AMK-tutkinnon saavutti vuonna 2022 aloituspaikkoihin nähden 97 % opiskelijoista. Määrällisesti tuona

vuonna pelastajatutkinnon saavuttaneita oli 137, hätäkeskuspäivystäjätutkinnon saavuttaneita 66, alipäällystötutkinnon saavuttaneita 19 ja AMK-tutkinnon saavuttaneita 33 (Pelastusopisto, 2023). AMK-tutkinnon suorittaneiden tavoite jäi hieman vajaaksi (suhdeluku 3,26 tavoitteesta 5/aloituspaikka), kun taas puolestaan Pelastusopiston tutkinnon suorittaneilla tavoite täyttyi erinomaisesti (suhdeluku 6,67, tavoitteesta 5/aloituspaikka) (Pelastusopisto, 2023).

Pelastajatutkinto antaa kelpoisuuden pelastajana toimimisen lisäksi ensihoidon tehtäviin. Pelastajan työtehtäviin kuuluu muun muassa onnettomuustilanteissa toimiminen, tulipalojen sammuttaminen sekä ennaltaehkäisevä turvallisuustyö (Pelastusopisto, 2024c). Pelastuslain (379/2011) mukaan pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa, joita mitataan vuosittain. Tästä syystä pelastajalla tulee olla hyvä fyysinen toimintakyky läpi työelämän. Hätäkeskuspäivystäjätutkinnolla voi puolestaan toimia hätäkeskuspäivystäjänä eli työskennellä ilmoituksen vastaanotossa sekä tehtävänseurannassa (Hätäkeskustoiminta 2024). Hätäkeskuspäivystäjän tulee kyetä sietämään paineita, sitoutumaan vuorotyöhön, hallitsemaan monipuoliset asiakaspalvelu- ja yhteistyötaidot sekä kyetä loogiseen päätöksentekoon (Pelastusopisto, 2024c). Pelastajatutkinto sekä hätäkeskuspäivystäjätutkinto kestävät molemmat 1,5 vuotta, opintojen laajuuden ollessa 90 opintopistettä (Pelastusopisto, 2024c; Pelastusopisto, 2024d). Alipäällystötutkinnon koulutus kestää puolestaan yhden vuoden (laajuus 60 opintopistettä), jonka jälkeen opintojaan voi jatkaa Pelastusalan päällystötutkintoon (AMK) tai hakea pelastuslaitoksen alipäällystövirkkoja eli toimia muun muassa esihenkilönä, johtajana, suunnittelijana, päällikkönä, turvallisuuskouluttajana sekä palotarkastajana (Pelastusopisto, 2024e).

Pelastusalan päällystötutkintoa (AMK) suorittavat opiskelijat saavat koulutuksensa Pelastusopistossa, vaikka tutkinnonanto-oikeus on Poliisiammattikorkeakoululla (Laki Pelastusopistosta, 2006). Pelastusalan päällystötutkinto kestää neljä vuotta (240 op), jonka jälkeen on mahdollista työskennellä esihenkilö- ja johtotehtävissä sekä vahvaa ammattiosaamista vaativissa asiantuntijatehtävissä.

Pelastuslaitoksen päällystön tulee hallita vuorovaikutusjohtamista, turvallisuusajattelua, paineensietokykyä sekä omata hyvät suunnittelu- ja kehittämisvalmiudet (Pelastusopisto 2024b).

Tutkintokoulutusten lisäksi Pelastusopisto tarjoaa monipuolisesti muuta koulutusta. Muita Pelastusopistolla suoritettavia koulutuksia ovat muun muassa pelastusalan ja hätäkeskustoiminnan täydennyskoulutukset sekä siviilivalmiuden koulutukset varautumiseen. Näiden lisäksi Pelastusopisto järjestää kansainvälisiä pelastustoiminnan koulutuksia kotimaassa ja lähettää asiantuntijoita kansainvälisiin koulutuksiin sekä vastaa pelastustoimen sopimushenkilöstön koulutuksista kouluttamalla kouluttajia, tuottamalla opetusmateriaaleja sekä valmistamalla, ylläpitämällä ja kehittämällä sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaa (Pelastusopisto, 2024f).

4 TAPAUSTUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Pelastusopistolta puuttuu tällä hetkellä opinto-ohjaaja, vaikka jokaisella ammatillisen oppilaitoksen opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjausta (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017). Ohjausta Pelastusopistolla on tarjottu opettajien puolesta, mutta on tunnustettu, ettei tämä ohjaus riitä ja se kuormittaa opettajia. Tämän tapaustutkimuksen tehtävänä oli rakentaa alustava työnkuva Pelastusopistolla suunnitteilla olevalle opinto-ohjaajalle. Tutkimustehtävää on lähdetty selvittämään kartoittamalla, mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla olisi suunnitteilla olevaan Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvaan.

Tutkimuskysymykset:

1. Mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla on opinto-ohjaajan työnkuvaan?
2. Mitkä työtehtävät sisällytetään opinto-ohjaajan työnkuvaan?

4.2 Tutkimusote ja tutkimusasetelma

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen tapaustutkimus, joka sisältää toimintatutkimuksellisia elementtejä. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia ilmiötä kokonaisvaltaisesti ja tavoitteena on asian parempi ymmärtäminen, eikä siinä pyritä tilastollisiin yleistyksiin (Alasuutari 2011, 34; Tuomi & Sarajarvi 2018, 33 & 98). Laadullinen tutkimus perustuu aina erilaisiin aineistoihin

ja niiden analyysihin, jolloin se on empiiristä tutkimusta (Juhila 2024). Induktiivinen tutkimus lähtee liikkeelle aineistosta, niin kuin omassa tutkimuksessani, jolloin se on jo lähtökohtaisesti teoriattomampaa kuin yleisesti kvantitatiiviseen tutkimukseen yhdistetty deduktiivinen tutkimus (Juhila 2024).

Tapaustutkimuksessa tapausta tutkitaan kokemuskäytännön kautta. Tapaustutkimus on yksittäisen tapauksen tai ilmiön tutkimista, jolloin tutkimuksen kohteena voi olla muun muassa jokin organisaatio tai ryhmä, jokin prosessi tai tapahtunut ympäristöönnettomuus (Vuori 2024). Omassa tutkimuksessani tutkin Pelastusopiston organisaation henkilökunnan ja opiskelijoiden toiveita ja tarpeita suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työnkuvasta. Kokemuskäytännön mukaisesti olen kiinnostunut yksilöiden kokemuksista, joita pyrin ymmärtämään mahdollisimman hyvin (Jokinen 2024). Tutkimukseni ollessa tapaustutkimus määrittelen teoreettis-metodologisten näkökulmien ja käsitteiden kautta tutkimuksen kohdetta ja näkemyksiä eli tässä tapauksessa sitä, millaisia työtehtäviä aineistojen avulla voidaan tuottaa suunnitteilla olevalle Pelastusopiston opinto-ohjaajalle (Juhila 2024).

Toimintatutkimus on tutkimusstrategia, jonka avulla tutkitaan todellisuutta ja pyritään muuttamaan sitä niin, että siitä olisi käytännön hyötyä yhteisölle ja sen toiminnalle (Heikkinen, Kaukko & Salo 2023; Niemi, Kiilakoski & Kaukko 2023; Jyrkämä 2024). Lisäksi toimintatutkimuksen lähtökohtana painotuu käytännöllinen suhde tietoon, se etenee prosessinomaisesti ja sen tarkoituksena on saada muutettua sosiaalisia käytäntöjä eli toiminnan tapoja parempaan suuntaan. Omassa tutkimuksessani pyrin tutkimaan tämänhetkistä tilannetta Pelastusopistolla opinto-ohjaajan tarpeesta ja rakentaa alustavan työnkuvan opinto-ohjaajalle, mistä olisi käytännön hyötyä Pelastusopiston henkilökunnalle ja opiskelijoille uuden opinto-ohjaajan aloittaessa työnsä. Toimintatutkimuksen toteutus perustuu interventioon eli siihen, että jokin asia pyritään tekemään eri tavalla kuin aiemmin (Niemi, Kiilakoski & Kaukko 2023). Tässä tapauksessa muutos on opinto-ohjaajan työn perustaminen ja työnkuvan rakentaminen.

Pohdiskelin syksyllä 2023, mikä olisi mielenkiintoinen aihe pro gradu -tutkielmaan. Tällöin mieheni, joka aloitti uuden työnsä Pelastusopistolla, kertoi,

ettei Pelastusopistolla ole lainkaan opinto-ohjaajaa ja nyt suunnitteilla olisi sellainen palkata. Laitoin sähköpostia Pelastusopiston koulutusjohtajalle ja kerroin mielenkiinnostani tehdä pro gradu -tutkielma opinto-ohjaajan työnkuvan suunnittelusta. Koulutusjohtaja innostui ajatuksesta ja tutkimusluvan hyväksymisen jälkeen aloin keräämään aineistoa sähköisten kyselylomakkeiden avulla. Samaan aikaan tutustuin paremmin opinto-ohjaukseen sekä Pelastusopistoon, ja kirjoitin tutkimukseen teoreettisen taustan. Siirsin laadullisten kysymysten vastaukset Webropol-kyselyohjelmistosta Microsoft Excel 365 -taulukointiohjelmaan ja analysoin aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Analysoinnin jälkeen kirjoitin tulososion, pohdinnan sekä johdannon tutkimukseeni.

4.3 Tutkittavat ja aineiston keruu

Tapaustutkimuksen mukaisesti tutkimuksen kohteeksi on valittu tietyn yhteisön tietyt henkilöt, tässä tutkimuksessa Pelastusopiston opiskelijat ja henkilökunnan jäsenistä ne, joita opinto-ohjaajan työnkuva koskisi sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja (Vuori 2021). Toimintatutkimukselle olennaista puolestaan on, että yhteisön jäsenet saavat osallistua toiminnan suunnitteluun (Niemi, Kiilakoski & Kaukko 2023). Omassa tutkimuksessani huomioinkin yhteisön eli Pelastusopiston henkilökunnan ja opiskelijat kerätessäni aineistoa, sillä aineisto koostuu heidän vastauksistaan avoimiin kyselylomakkeen kysymyksiin, jotka on räätälöity jokaiselle vastaajaryhmälle erikseen. Tutkimukseni tulokset perustuvat ainoastaan aineistoon, minkä myötä on mahdollista huomioida Pelastusopiston opiskelijoiden ja henkilökunnan sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan ajatuksia.

Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelu, havainnointi, kyselyt ja erilaisista dokumenteista koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Oman tutkimukseni aineisto kerättiin tammi-helmikuussa 2024. Tutkimuksen aineisto koostuu Webropol -alustalle tehdystä sähköisestä kyselylomakkeesta, joka lähetettiin Pelastusopiston henkilökunnalle ja opiskelijoille sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalle. Kyselylomakkeessa

kysyttiin aluksi, onko vastaaja Pelastusopiston henkilökunnan jäsen, opiskelija vai Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja. Jokaisen ryhmän kysymykset kohdennettiin jokaiselle kohderyhmälle erikseen, jotta aineisto olisi monipuolisempi ja vastaisi tutkimuskysymyksiin. Liitteestä 2 voi tarkastella kyselylomaketta tarkemmin. Kyselylomake sisälsi 4–5 avointa kysymystä ja vastaaminen kesti n. 5–10 minuuttia.

Laadullisen tutkimuksen aineiston koko ei ole niin merkittävä tekijä, vaan tutkimuksen tutkittavat tulee olla harkittuja ja tarkoitukseen sopivia, jotta tutkitavasta ilmiöstä saadaan mahdollisimman paljon tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 97–98). Tutkimukseni kysely lähetettiin sähköpostilla suoraan sellaisille Pelastusopiston henkilökunnan jäsenille, joiden on tiedetty olevan mukana koulutukseen ja opintoihin liittyvässä päätöksenteossa tai toimineen kurssinjohtajana opiskelijaryhmille. Opinto-ohjaaja tulisi vaikuttamaan Pelastusopiston henkilökunnasta juuri heidän työhönsä eniten.

Opiskelijoiden vastaukset kerättiin Pelastusopiston oppilasyhdistyksen kautta. Tutkimuksen kysely lähetettiin sähköpostilla oppilasyhdistyksen puheenjohtajalle ja hallitukselle, jotka lähettivät kyselyn eteenpäin oppilasyhdistyksen vastuuhenkilöille, joita oli oppilasyhdistyksessä yksi jokaiselta kurssilta. Oppilasyhdistyksen vastuuhenkilöt kokosivat oman kurssinsa ajatukset yhdelle vastauslomakkeelle. Lisäksi tutkimuksen kysely lähetettiin Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalle, joka keskusteli kollegansa kanssa kysymyksistä ja jätti yhteisen vastauksen kyselyyn.

Sähköiseen kyselyyn vastasi 12 Pelastusopiston henkilökunnan jäsentä, kuusi Pelastusopiston opiskelijaa eli oppilasyhdistyksen vastuuhenkilöä, jotka vastasivat oman kurssinsa puolesta sekä yksi Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja. Aineiston laajuus on melko pieni, mutta erityisesti ne, keitä opinto-ohjaajan työtehtävät koskevat, ovat päässeet kertomaan ajatuksiaan opinto-ohjaajan työnkuvaan liittyen. Vastaukset kuvaavat riittävän kattavasti sekä henkilökunnan, opiskelijoiden ja Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan ajatuksia ja toiveita suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä.

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimukseni aineisto on analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimuksessani on tärkeää saada tutkittavien ajatuksia ja toiveita esille aineiston kautta, ilman valmista taustateoriaa. Aineistolähtöisen analyysin tarkoituksena on saada luotua tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus mahdollisimman avoimin mielin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108; Jokinen 2024). Alasuutarin (2011, 39) mukaan laadullinen analyysi koostuu havaintojen pelkistämisestä ja kokonaisuuden muodostamisesta.

Siirsin tutkimuksen kysymykset Webropol-kyselyohjelmistosta Microsoft Excel 365 -taulukointiohjelmaan. Aloitin analysoinnin pelkistämällä kaikki kyselyn vastaukset tiivistetyiksi ilmaisuiksi. Kysymykset 5, 13 ja 14 analysoin erikseen, niiden erilaisen luonteen vuoksi. Kysymysten 13 ja 14 analysointeihin voi tutustua liitteissä 4 ja 5. Näihin kysymyksiin en muodostanut yläluokkia lainkaan. Esimerkki kysymyksen viisi analysoinnista löytyy liitteestä 3. Muiden kysymysten samaa kuvaavat tiivistetyt ilmaisut yhdistin samaan alaluokkaan. Näistä alaluokista muodostin yläluokkia etsimällä samantyyllisiä alaluokkia. Yläluokkia syntyi kaksi: *Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen* sekä *Toimiva arki*. Käyttämäni analyysimenetelmä on yksi Tuomen ja Sarajärjen (2018, 114) mainitsema aineistolähtöisestä analyysimallista. Taulukko 1 on esimerkki ”Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen” -yläluokan analysoinnista ja taulukko 2 toimii esimerkkinä ”Toimiva arki” -yläluokan analysoinnista.

Taulukko 1

Esimerkki analysoinnista "Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen" -yläluokassa.

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Opinto-ohjaajan työtä tekevät osittain tällä hetkellä henkilöt, joille se ei kuulu eikä siihen ole välttämättä riittävää osaamista ts. opiskelija hyötyisi jos olisi "oikea" opinto-ohjaaja PeOlla.	Ohjausosaamisen puute, ohjausta tekevät henkilöt, joille se ei kuulu	Haasteisiin vastaaminen	Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen
Jos jonkin sairastumisen tai loukkaantumisen vuoksi jää opintoja kesken ja pitää suunnitella niitä tulevaisuuteen esim. seuraavaan lukukauteen.	Keskeytykset / viivästy-miset valmistumisessa	Haasteisiin vastaaminen	Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen
Mahdollisuus neuvoa miten opintoja kannattaa järjestellä, esim. opintovapaiden käyttö tai välivuodet, jne.	Opintojen järjestely	Yksilöohjaus	Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen
Moni opiskelija tarvitsisi ohjausta opiskelutekniikoihin ja opiskelumetodeihin.	Opiskelutaidot	Oppimisen edistäminen	Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen
OPO voisi vinkata, miten osaa-mista voisi lisätä myös tutkinto-opintojen ulkopuolelta. Auttaa urapolkujen suunnittelussa	Osaamisen kehittäminen (tutkinto-opintojen ulkopuolella), urapolut	Uraohjaus	Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen

Taulukko 2

Esimerkki analysoinnista "Toimiva arki" -yläluokassa.

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Opinto-ohjaajalle tulee varata riittävästi aikaa ohjaustyöhön. Ohjaustyötä on vaikea mitata lukuina – yksittäinen ohjauksellinen asia voi viedä esim. 5 minuuttia tai 5 tuntia. Osa ohjaustarpeesta voidaan helpommin kalenteroida, osa on akuuttimpaa – tällaisiin olisi hienoa ja tärkeää voida tarjota aikaa.	Riittävästi aikaa ohjaustyöhön	Ydintehtävään keskittyminen	Toimiva arki
Vapauttaa opintojakson (-jaksojen) vastuuopettajan ja kurssinjohtajan resurssia opetuksen kehittämiseen.	Opetuksen kehittämiseen resurssia	Ydintehtävään keskittyminen	Toimiva arki
Yhteistyö eri tahojen kanssa Pelastusopistolla ja erilaisiin opetuksen kehittämistyöryhmiin osallistuminen esimerkiksi.	Yhteistyö eri tahojen kanssa, kehittämistyö	Ohjauksen asiantuntija	Toimiva arki
Sirpaleisuuden väheneminen ja kokonaiskuva opiskelijan tukemiseen (ohjausta antavat monet tahot, kukin omasta näkökulmastaan)	Sirpaleisuuden väheneminen, selkeyttä ohjaukseen	Selkeys toimintatapoihin	Toimiva arki

Näiden yläluokkien muodostamisen avulla pystyin vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni eli "Mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla on opinto-ohjaajan työnkuvaan?". Tämän jälkeen aloin työstää vastausta toiseen tutkimuskysymykseeni, joka oli: "Mitkä työtehtävät sisällytetään opinto-ohjaajan

työnkuvaan?”. Muodostin ylä- ja alaluokista käsittekartan (liite 6). Alaluokkien perään kokosin aineistossa esiin nousseita tarpeita ja toiveita opinto-ohjaajalle. Alleviivasin näistä tarpeista ja toiveista opinto-ohjaajan työnkuvaan liittyvät asiat ja kirjasin ne ylös Microsoft Excel 365-taulukkoon. Etsin samantyyllisiä tarpeita ja toiveita, joista muodostin alaluokkia. Lopuksi yhdistin vielä samantyylliset alaluokat samaan yläluokkaan. Esimerkki opinto-ohjaajan työnkuvan analysoinnista näkyy taulukossa 3.

Taulukko 3

Esimerkki opinto-ohjaajan työnkuvan analysoinnista.

Tiivistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Opintojen eteneminen ja järjestely	Yksilöohjaus	Ohjaus
Tuki oppimisvaikeuksiin	Yksilöohjaus	Ohjaus
Urasuunnittelu ja urapolut	Uraohjaus	Ohjaus
Opettaja opintojaksoilla	Opettaja	Opetus
Yhteistyö eri tahojen kanssa	Yhteistyö ja kehittämistyö	Muut työt

4.5 Eettiset ratkaisut

Tutkimuksessa on noudatettu sekä Jyväskylän yliopiston että Tutkimuseettisen neuvottelukunnan eettisiä periaatteita. Kaukko ja Kiilakoski (2023) jaottelevat ihmistieteen tutkimuseettiset säännöt velvollisuuseetiikan näkökulmasta tutkimukseen osallistuvien ihmisarvoon liittyviin sääntöihin, totuuden ja tiedon luotettavuuteen sekä tutkijoiden keskinäisiin suhteisiin. Tutkimukseen osallistuvien ihmisarvoon liittyvillä säännöillä tarkoitetaan sitä, ettei tutkija saa käyttää valtaa väärin, vaan tutkimuksen luonne, rahoittajat, hyödyt, riskit, aikataulut ja ydinasiat tulee kertoa selkeästi ja ymmärrettävästi sekä osallistumisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja tutkimuksesta voi jäädä milloin vain pois.

Omassa tutkimuksessani osallistujat pääsevät tarkastelemaan tutkimustiedotetta sekä tietosuojailmoitusta ennen kyselyyn vastaamista ja vastaamalla kyselyyn osallistujat antavat suostumuksensa käyttää vastauksia tutkimuksessa sekä hyväksyvät tietosuojailmoituksen ja tutkimustiedotteen. Lisäksi ennen tutkimukseen vastaamista mainitaan, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja tietoturvallisesti.

Totuuden etsinnällä ja tiedon luotettavuudella tarkoitetaan, että tutkimus on tehty tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisesti, aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät ovat perusteltuja, tutkimus on mahdollisimman avointa, julkaisutoiminta on vastuullista sekä tietoja ei ole plagioitu eikä tuloksia ole väärennetty. Omassa tutkimuksessani olen pyrkinyt avaamaan mahdollisimman hyvin tutkimuksen vaiheita ja etenemistä, jotta tutkimus olisi avointa. Pyrin tulosten tulkinnassa objektiivisuuteen, mutta tiedostan, että tulkitsen vastauksia omista lähtökohdistani ja näkökulmistani.

Kolmantena tutkijoiden keskinäisillä suhteilla tarkoitetaan, että kaikkien tutkijoiden panos tulee huomioida sekä muiden tutkijoiden työtä pitää kunnioittaa ja viittaaminen tulee olla asianmukaista. Teen tätä tutkimusta yksin ja viittaan useasti muiden tutkijoiden teoksiin mahdollisimman asianmukaisesti ja oikein.

Laadullisen tutkimuksen eettisessä tarkastelussa huomioidaan usein reliabiliteetti eli tulosten pysyvyys sekä validiteetti eli mittausmenetelmä mittaa juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata (Kananen 2014, 147; Heikkinen & Huttunen 2023). Analysoin tutkimuksen aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jotta pystyisin vastaamaan mahdollisimman hyvin tutkimuskysymyksiini, joissa halutaan kuulla Pelastusopistossa opiskelevien ja työskentelevien sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan tarpeita ja toiveita opinto-ohjaajan työnkuvasta. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla voidaan parhaiten mitata sitä, mitä halutaankin mitata.

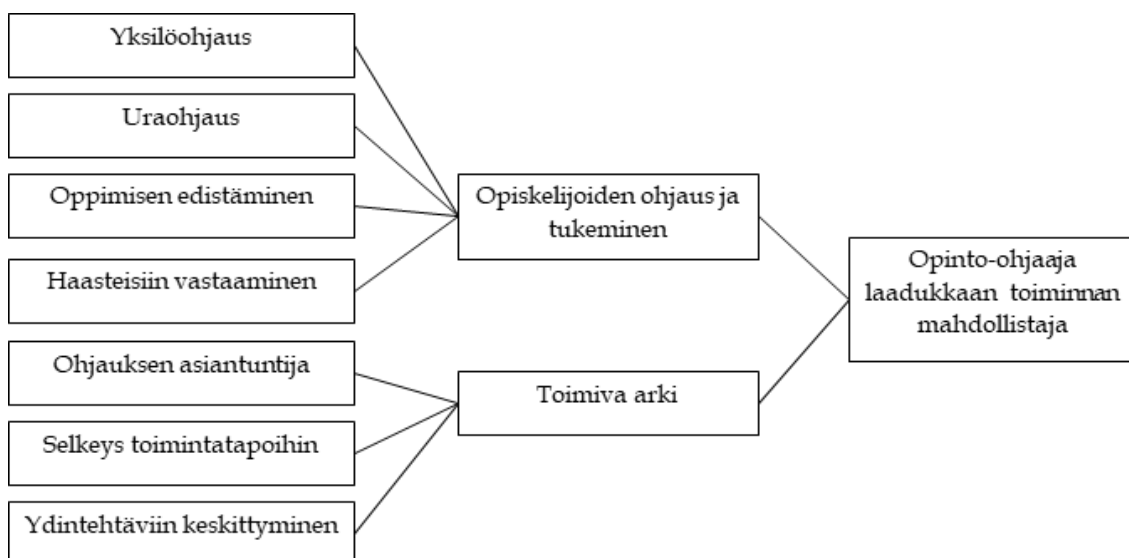
5 TULOKSET

5.1 Opinto-ohjaaja laadukkaan toiminnan mahdollistajana

Tutkimuksen ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli selvittää, mitä tarpeita ja toiveita Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla on Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvaan. Pelastusopiston henkilökunnan, opiskelijoiden ja Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajien vastauksissa korostui tarve saada opinto-ohjaaja Pelastusopistolle. Jopa 87,5 % vastaajista koki opinto-ohjaajan tarpeellisenä osana Pelastusopiston toimintaa. Opinto-ohjaaja mahdollistaisi laadukkaan toiminnan Pelastusopistolla opiskelijoiden ohjauksen ja tukemisen sekä toimivan arjen myötä. Kuviossa 1 esitetään yhteenveto Pelastusopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan tarpeista ja toiveista Pelastusopiston opinto-ohjaajalle.

Kuvio 1

Pelastusopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan tarpeet ja toiveet Pelastusopiston opinto-ohjaajalle.

5.1.1 Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen

Opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen nousi vahvimpana osa-alueena tutkittavien vastauksissa (63 %). Tässä tutkimuksessa opiskelijoiden ohjaukseen ja tukemiseen sisältyivät yksilöohjaus, uraohjaus, oppimisen edistäminen sekä haasteisiin vastaaminen. Aineistossa opiskelijoiden ohjaus ja tukeminen kiteytettiin hyvin opinto-ohjaajan työhön: "Opinto-ohjaajan tehtävässä ylipäättään organisaatiosta riippumatta on tärkeää tarjota oikea-aikaista, laadukasta ohjausta, joka tukee opiskelijan opintojen tavoitteellista suorittamista."

Yksilöohjauksessa korostuivat kannustus ja tuki opintojen etenemiseen: "... Opinto-ohjaajaa kaivataan juuri ohjaamaan ja tukemaan opiskelijoiden opinnoissa onnistumista ja etenemistä!". Lisäksi kaivattiin säännöllisiä keskusteluja opinnoista, apua HOPS:n tekemiseen ja hyväksilukuihin sekä neuvoja opintojen järjestelyyn: "Mahdollisuus neuvoa miten opintoja kannattaa järjestellä, esim. opintovapaiden käyttö tai välivuodet, jne."

Uraohjauksessa kerrottiin olevan tarvetta urasuunnitteluun ja urapolkujen rakentamiseen: "Uraohjausta, etenemismahdollisuuksia, meillä toisen asteen opiskelijoilla erityisesti jatko-opintopolun kartoittamista. Moni kurssilla harkitsee vielä korkeakouluopintoja tulevaisuudessa, jos ei ole jo käynyt.". Urapolkujen suunnittelun lisäksi toivottiin tukea osaamisen kehittämiseen tutkinto-opintojen ulkopuolella: "OPO voisi vinkata, miten osaamista voisi lisätä myös tutkinto-opintojen ulkopuolelta... ". Yhdessä vastauksessa nousi esiin tarve hätäkeskuspäivystäjien urapäiville, joita opinto-ohjaaja voisi olla järjestämässä.

Oppimisen edistämässä apua kaivattiin erityisesti opiskelutaitoihin ja -tekniikoihin: "... Moni opiskelija tarvitsisi ohjausta opiskelutekniikoihin ja opiskelumetodeihin." sekä osaamisen tunnistamiseen: "... Henkilökohtaista ohjausta, osaamisen tunnistamista ja tunnustamista, tuen tarpeen kartoittamista ym...". Opinto-ohjaajaa kaivattaisiin tunnistamaan, mikä opetuksessa on hyvää ja mitä voisi muuttaa: "...Opinto-ohjaajalla mahdollisuus saada kuva mikä opetuksessa on hyvää ja mitä tarvitsee muuttaa niin yksittäisten kurssien, kuin koko tutkinnon kurssien sijoittelun suhteen... ".

Opinto-ohjaajan toivottiin vastaavan opiskelun ja oppimisen haasteisiin. Tällaisiksi haasteiksi mainittiin opiskelijoiden oppimisvaikeudet ja toimintakyvyn heikkeneminen, jääminen jälkeen opinnoissa, keskeytykset ja viivästymiset valmistumisessa: "Selvästi viimeisten vuosia aikana on opiskelijoiden opintoihin liittyvät haasteet lisääntyneet ja keskeyttäneiden määrä on alkanut nousemaan myös Pelastusopiston opiskelijoiden puolella.". Useissa vastauksissa ilmeni, ettei henkilökunnalla ollut riittävästi ohjausosaamista: "Opinto-ohjaajan työtä tekevät osittain tällä hetkellä henkilöt, joille se ei kuulu eikä siihen ole välttämättä riittävä osaamista..." ja "Kurssinjohtaja on jonkinlainen isä tai äiti, mutta ilman mitään opinto-ohjauksen osaamista tai ainakin ilman koulutusta.". Lisäksi opinto-ohjaajan toivottiin selvittelevän opiskelijoiden välisiä kiistoja sekä vastaavan haasteisiin, joita lisääntyvä opiskelijamäärä ja etäopiskelu aiheuttaisivat.

5.1.2 Tavoitteena toimiva arki

Toimiva arki nousi toisena osa-alueena tutkittavien vastauksissa (35 %). Pelastusopistolle kaivattiin ohjauksen asiantuntijaa, selkeyttä toimintatapoihin sekä mahdollisuutta keskittyä ydintehtäviin.

Pelastusopiston opinto-ohjaajan toivottiin olevan ohjauksen asiantuntija tukemalla henkilökuntaa ohjauksessa ja hallitsevan kokonaiskuvan opiskelijoista ja heidän ongelmistaan: "Henkilökunta voisi mm. saada tukea ammattilaiselta opiskelijoiden tukemiseen omalta osaltaan. Opolla olisi kokonaiskuva opiskelijasta, mikä tukisi yksittäistä opettajaa." Opinto-ohjaajan toivottiin toimivan opettajana tietyillä opintojaksoilla, kuten *Johdatus ammattikorkeakouluopintoihin* ja *Johdatus opiskeluun*. Opinto-ohjaajan tulisi myös osallistua kehittämistyöryhmiin, olla mukana hakuprosesseissa ja markkinoinnissa sekä tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa, kuten opiskelijoiden, opettajien, Pelastusopiston muun henkilöstön sekä ulkoisten sidosryhmien kanssa. Nämä näkyvät hyvin seuraavassa sitaattissa: "Yhteistyö eri tahojen kanssa Pelastusopistolla ja erilaisiin opetuksen kehittämistyöryhmiin osallistuminen esimerkiksi."

Tutkimuksessa selvisi, että toimintatapoihin kaivattiin selkeyttä. Yksi vastaajista mainitsi, että ”Pelastusopiston opinto-ohjaus on ollut kaikki vuodet riittämättömällä tasolla. Jatkossa yli 500 opiskelijan työyhteisö tarvitsee kokoaikaisen opinto-ohjaajan.”. Vastauksista ilmeni, että Pelastusopistolla tarvitaan tietoa siitä, milloin ohjataan ja minne sekä ohjauksen sirpaleisuutta haluttiin vähentää: ”...sirpaleisuuden väheneminen ja kokonaiskuva opiskelijan tukemiseen (ohjausta antavat monet tahot, kukin omasta näkökulmastaan) ...”. Lisäksi opinto-ohjaajan näkökulmasta pohdittiin opinto-ohjaajan linkityspintaa olemassa oleviin palveluihin sekä sitä, miten eri tutkimukset tarvitsisivat opinto-ohjaajaa.

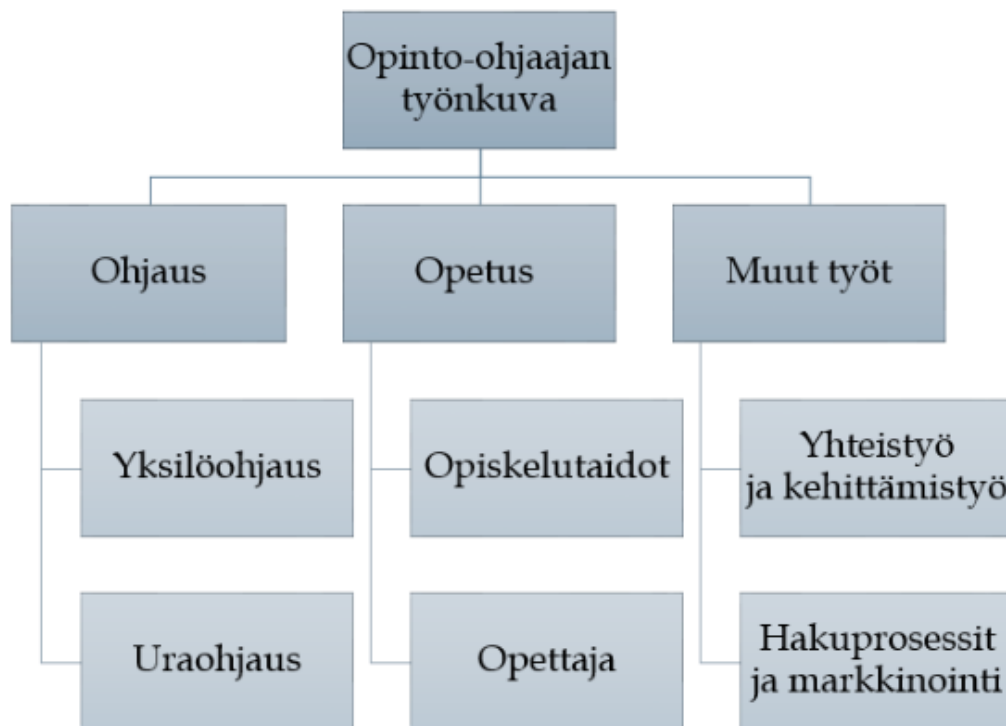
Ydintehtäviin keskittyminen koski sekä Pelastusopiston nykyistä henkilökuntaa sekä suunnitteilla olevaa opinto-ohjaajaa. Henkilökunnan toivottiin pysyvän keskittyvän oman työnsä ydintehtäviin sekä opetuksen kehittämiseen: ”Vapauttaa opintojakson (-jaksojen) vastuuopettajan ja kurssinjohtajan resurssia opetuksen kehittämiseen. Tietoisuus siitä, että ei ole oppilaan tukena "yksin" on arvokas.”. Opinto-ohjaajan näkökulmasta esiin nousi se, että opinto-ohjaajalle tulisi tarjota riittävästi aikaa ohjaustyöhön: ”...Ohjaustyötä on vaikea mitata lukuina – yksittäinen ohjauksellinen asia voi viedä esim. 5 minuuttia tai 5 tuntia. Osa ohjaustarpeesta voidaan helpommin kalenteroida, osa on akuutimpaa – tällaisiin olisi hienoa ja tärkeää voida tarjota aikaa...”. Lisäksi esiin nousi, että ”opinto-ohjaajan asiakkaita ovat opiskelijat, ei opiston hallinto” sekä pääpainon toivottiin olevan AMK-opiskelijoissa.

5.2 Opinto-ohjaajan työnkuva aineiston pohjalta

Tutkimuksen toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, mitkä työtehtävät sisällytetään opinto-ohjaajan työnkuvaan. Tutkimuksen aineiston pohjalta opinto-ohjaajan työnkuva Pelastusopistolla koostuisi ohjauksesta, opetuksesta ja muista töistä (kuvio 2). Ohjauksen osa-alueessa korostui yksilöohjaus sekä uraohjaus ja opetuksen osa-alueessa puolestaan opiskelutaidot sekä opettajana toimiminen opintojaksoilla. Muissa töissä esiin nousi yhteistyö eri tahojen kanssa, kehittämistyö, markkinointi sekä hakuprosesseissa mukana toimiminen.

Kuvio 2

Opinto-ohjaajan työnkuva aineiston pohjalta.

Tutkimuksen mukaan opinto-ohjaajan työnkuva ohjauksessa koostuisi yksilöohjauksesta ja uraohjauksesta. Opinto-ohjaajan yksilöohjausta tulisi järjestää säännöllisesti ja sen tulisi sisältää apua opiskelijoiden opintojen etenemiseen ja järjestelyyn, hyväksilukuihin ja HOPS:n tekemiseen: ”Kerran puoleen vuoteen henkilökohtainen keskustelu opintojen etenemisestä, mahdollisesti tarvittavista tukitoimista, opinnäytetyön aiheesta ja harjoittelupaikoista ja niiden suoritusaikataulusta...”. Lisäksi opinto-ohjaajan tulisi toimia opiskelijoiden kannustajana, tunnistaa opiskelijoiden osaaminen sekä tarjota tukea oppimisvaikeuksiin: ”Henkilökohtainen ohjaus ja kannustus. Opinto-ohjaaja tuntee opettajia paremmin tukimuotoja opiskeluun. Opinto-ohjaajalla voi olla parempi kokonais käsitys opiskelijan tilanteesta kuin yksittäisen aineen opettajalla...”. Uraohjauksessa puolestaan tulisi keskittyä urasuunnitteluun ja erilaisten urapolkujen rakentamiseen sekä mahdollisuuksiin kehittää osaamista tutkinto-opintojen ulkopuolella: ”...opiskelijoiden urapolun kuin korkeakouluopintojen suunnittelun tueksi...”.

Opinto-ohjaajan opetus Pelastusopistolla sisältäisi opettajana toimimista sekä opiskelutaitojen opettamista. Opinto-ohjaajan toivottiin toimivan opettajana

Pelastusopistolla tietyillä opintojaksoilla. Opettajana toimimisen lisäksi korostettiin opiskelijoiden heikkoja opiskelutaitoja ja toivottiin opinto-ohjaajan opettavan opiskelijoille erilaisia opiskelutekniikoita ja opiskelutaitoja: "Osa opiskelijoista tarvitsisi selvästi opastusta opiskelutekniikoissa..." .

Muita töitä opinto-ohjaajalle Pelastusopistolla olisi yhteistyö eri tahojen kanssa, kehittämistyö sekä hakuprosessit ja markkinointi. Opinto-ohjaajan toivottiin osallistuvan kehittämistyöryhmiin sekä tekevän yhteistyötä niin Pelastusopiston opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa kuin myös ulkoisten sidosryhmien kanssa: "yhteistyötä niin talon sisällä kuin talosta ulospäin kaikkien opiskelijarajapinnassa toimivien henkilöiden kanssa, opiskelijoiden tukemiseksi". Opinto-ohjaajan toivottiin myös tukevan henkilökuntaa ohjauksessa. Lisäksi opinto-ohjaajan olisi hyvä osallistua hakuprosesseihin ja markkinointiin.

Pelastusopiston opinto-ohjaajan työssä on mahdollisesti yhteisiä elementtejä monipuoliseen Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan työhön. Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan työhön kuuluu ohjauskeskustelut, osaamisen ja tuen tarpeen tunnistaminen, perehdytys, vastuuopettajuus, verkostoyhteistyö, ohjaussuunnitelma ja koordinointi sekä hallinnolliset työt. Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaaja korosti, että resurssit ja tarve tulevat ohjaamaan Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvaa: "...Riippuen Pelastusopistolla käytävistä resursseista / muista ohjaustoimijoista (tuutorit, kurssinjohtajat tms.) työtehtävät voivat painottua enemmän joko käytännön ohjaustyöhön tai opinto-hallinnollisempaan suuntaan."

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli rakentaa alustava työnkuva Pelastusopistolla sunnenteilla olevalle opinto-ohjaajalle. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää Pelastusopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan tarpeita ja toiveita sunnenteilla olevaan Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvaan. Tutkimus toimii hyvänä pohjana sunnenteilla opinto-ohjaajan työnkuvaa Pelastusopistolla.

Pelastusopiston henkilökunnalla ja opiskelijoilla sekä Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalla nousi esiin vahva tarve Pelastusopiston opinto-ohjaajalle. Opinto-ohjaaja mahdollistaisi toimivan arjen Pelastusopistolla sekä opinto-ohjaaja ohjaisi ja tukisi opiskelijoita. Toimiva arki sisältää selkeyden toimintatapoihin, ydintehtäviin keskittymisen sekä opinto-ohjaajan toimivan ohjauksen asiantuntijana Pelastusopistolla. Opiskelijoiden ohjaukseen ja tukemiseen sisältyy puolestaan yksilöohjaus, uraohjaus, oppimisen edistäminen sekä haasteisiin vastaaminen.

Tulokset vahvistavat Peavyn (2021, 19–25) käsitystä opinto-ohjaajuudesta, jossa ohjauksen ajatellaan olevan tavoitteellinen yhteistyösuhde, joka on sovitettu yksilöllisiin tarpeisiin. Pelastusopistolle kaivattiin juurikin sellaista ohjaajaa, jolla olisi pätevyyttä, aikaa ja resursseja tehdä yksilöohjausta tukeakseen opiskelijoiden opintojen edistymistä. Vehviläisen (2014, 16) mukaan ohjausta olisi mahdollista toteuttaa myös ryhmässä, mutta tässä tutkimuksessa ryhmäohjaus ei noussut vastaajilla merkittävään rooliin.

Opetushallituksen (2024a) mukaan opinto-ohjauksella pyritään tukemaan opiskelijaa opintojen aikaisissa valinnoissa, kehittämään opiskelu- ja työelämätaitoja sekä tukemaan jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisessä sekä työuralla etenemisessä. Nämä kaikki Opetushallituksen (2024a) mainitsevat asiat nousivat tässä tutkimuksessa esiin. Yksilöohjauksessa oli tarkoitus tukea opiskelijoita

den etenemistä sekä tarjota tukea oppimisvaikeuksiin. Uraohjauksessa puolestaan oli tärkeää urasuunnittelu ja osaamisen kehittäminen tutkinto-opintojen ulkopuolella sekä oppimisen edistämässä nousi esiin osaamisen tunnistaminen ja opiskelutaidot.

Tutkimuksessa ei kuitenkaan noussut esiin ohjattavan itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden edistäminen eikä ohjattavan hyvinvoinnin ja kehityksen tukeminen, jotka ovat SOPO ry:n (2024b) opinto-ohjauksen tavoitteita. Kuitenkin yksilöohjauksessa, joka tutkimuksessa nousi esiin, on mahdollista tukea opiskelijan itsetuntemusta ja lisätä opiskelijan hyvinvointia, kunhan opinto-ohjaajalla on riittävä pätevyys ohjata opiskelijoiden henkilökohtaista kasvua neuvomisen lisäksi. Tutkimuksessa esiin nousut henkilökunnan ohjausosaamisen ja resurssien puute ohjaamiseen onkin hyvä huomioida, sillä opinto-ohjaaja voi tarjota laadukasta ohjausta opiskelijoille, joka tukee sekä opiskelijoiden hyvinvointia että henkilökunnan jaksamista. Samalla henkilökunta voi keskittyä oman työnsä ydintehtäviin.

Tutkimuksessa esiin nousseet toimivan arjen alaluokat (ydintehtäviin keskittyminen, selkeys toimintatapoihin ja ohjauksen asiantuntija) luovat hyvän pohjan rakentaa toimivaa työnkuvaa opinto-ohjaajalle. Pelastusopiston opinto-ohjaajan tulee tietää tarpeeksi Pelastusopiston koulutuksista ja sen rakenteista sekä tämän hetkisistä toimintatavoista, jotta hän voisi selkeästi ohjata niin henkilökuntaa kuin myös opiskelijoita sekä vähentää sirpaleisuutta. Opinto-ohjaaja mahdollistaisi sen, että henkilökunta pystyisi keskittymään omiin ydintehtäviinsä ja että opinto-ohjaajalla olisi koottu tieto opiskelijoista ja heidän ongelmistaan, mikä tukisi opiskelijoiden hyvinvointia.

Korkeakoulun opinto-ohjaajan työnkuvaan määritellään kuuluvan ohjauksen lisäksi verkostoyhteistyö, tiedotus, oman ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä opinto-ohjauksen suunnittelu kehittäminen, koordinointi ja arviointi (SOPO ry 2024a). Osa näistä työtehtävistä nousee esiin myös ammatillisen koulutuksen opinto-ohjaajalla. Tässä tutkimuksessa esiin nousseet toimiva arki sisältää osittain SOPO ry:n mainitsemia työtehtäviä, kuten toimimisen ohjauksen asiantuntijana tekemällä yhteistyötä eri tahojen kanssa

sekä osallistuminen kehittämistyöryhmiin. Tutkimuksessa ei kuitenkaan noussut esiin oman ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen eikä opinto-ohjauksen suunnittelu, kehittäminen, koordinointi ja arviointi, mitkä olisivat kuitenkin tärkeitä tehtäviä opinto-ohjaajan työssä, jotta ohjaus tulisi olemaan mahdollisimman laadukasta Pelastusopistolla vuodesta toiseen.

Siitä syystä, että jokainen ammattikorkeakoulu voi itse määritellä ohjaussuunnitelman ja ohjauksen viitekehyksen, niin ohjauksen saatavuudessa ja laadussa voi olla suurestikin eroja (Sillanpää tms. 2021). Ohjaussuunnitelman teko ei noussut lainkaan esiin tutkimuksessa, mutta olisi mielestäni tärkeä osa opinto-ohjaajan työtä, jotta opinto-ohjaus olisi laadukasta, kehittyvää ja läpinäkyvää. Erityisesti nyt, kun Pelastusopistolla ei ole vielä opinto-ohjaajaa, niin pohjatyö tulisi tehdä huolellisesti, jotta ohjaus ja opinto-ohjaajan vastuualueet olisivat selkeitä. Alustavasti Pelastusopistolle oltaisiin palkkaamassa ainoastaan yksi opinto-ohjaaja, jolloin hänen työkuormansa ei saa nousta liian suureksi, jottei itse ohjaus kärsi.

Pelastusopistolla opiskelee noin 500 opiskelijaa, mikä on melko iso määrä yhdelle opinto-ohjaajalle. SOPO ry (2024a) ja OAJ (2022) ovat laatineet suosituksen, että yhdellä toisen asteen opinto-ohjaajalla tulisi olla alle 150 opiskelijaa ohjattavana. Korkeakouluilla tällaista linjausta ei ole ainakaan vielä tehty. Tutkimuksessa nousi esiin, että erityisesti AMK-opiskelijat tarvitsisivat eniten ohjausta ja hätäkeskuspäivystäjäopiskelijat vähiten. Pelastusopiston opinto-ohjaus voisikin siis painottua eniten AMK-opiskelijoiden ohjaukseen, jolloin opinto-ohjaajan työkuorma hieman vähenisi opiskelijamäärän ollessa suuri.

Ehdotukseni Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvasta löytyy kuvioista 3. Työnkuva koostuisi ohjauksesta, opetuksesta sekä muista töistä, ohjauksen ollessa suurimmassa roolissa. Ohjaus sisältäisi niin yksilöohjausta kuin myös uraohjausta (esimerkiksi kurseittain, pienryhmissä tai yksilöille). Muita töitä olisi tiedottaminen, markkinointi ja hakuprosesseissa mukana oleminen, ohjaussuunnitelman laatiminen ja seuranta Pelastusopistolle, kehittämistyö, yhteistyö niin talon sisällä kuin myös ulkopuolella sekä oman ammattitaidon

ylläpitäminen ja kehittäminen. Opetusta opinto-ohjaaja voisi antaa opiskelutaitoihin sekä toimia vastuopettajana esimerkiksi tietyillä opintojaksoilla.

Kuvio 3

Ehdotus Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuvasta.

6.2 Ohjaus Pelastusopistolla holistisen mallin kautta

Tutkimuksessa selvisi, että tällä hetkellä ohjausta Pelastusopistolla antaa pääosin holistisen ohjausmallin ensimmäinen ohjaustaso eli kurssinjohtajat, jotka toimivat ikään kuin opiskelijoiden ryhmänohjaajina. Tämä tukee Piipposen (2009) hankkeen tuloksia, joissa oppilaiden kasvun ja kehityksen tukeminen toteutui parhaiten luokanvalvojen kautta. Kuitenkin kurssinjohtajien ohjaus painottuu enemmän opiskelun ohjaukseen kuin persoonallisen kasvun tukemiseen, jota

tutkimuksen mukaan Pelastusopistolla ei oikein tarjota tällä hetkellä. Pelastusopiston kurssinjohtajilla ei myöskään ole riittävästi ohjausosaamista, jolloin kuormitus näillä opettajilla lisääntyy eikä ohjaus ole yhtä laadukasta kuin se voisi olla. Tästä syystä olisi tärkeää saada Pelastusopistolle toiselle ohjaustasolle sisältyvä ohjauksen asiantuntija, opinto-ohjaaja, joka pystyisi tukemaan opiskelijoita ja keventämään henkilökunnan työkuormaa. Samaan aikaan yhteistyö kolmannen ohjaustason kanssa varmasti lisääntyisi, kun opinto-ohjaaja toimisi yhteistyössä monien eri tahojen kanssa.

Instituution sisäinen kommunikaatio ja yhteistyö korostui Tuomelan, Nurmivuoren ja Harmoisen (2020) tapaustutkimuksessa, samoin kuin kollegiaalisuuden merkitys nousi esiin Lairion ja Penttisen (2005) artikkelissa. Yhteistyö ja selkeys toimintatapoihin nousivat myös esiin tässä tutkimuksessa. Onkin tärkeää huomioida, että instituution sisäisellä yhteistyöllä ja selkeillä toimintatavoilla voidaan tarjota opiskelijoille parasta mahdollista ohjausta sekä tukea niin Pelastusopiston henkilökunnan kuin myös opiskelijoiden hyvinvointia.

Tämän tutkimuksen tuloksissa nousi esille sama huomio kuin Piipposen (2009) hankkeen tuloksissa eli työelämätiätoutta ei juurikaan anneta. Pelastusopistolla kaivattiinkin juuri enemmän uraohjausta opiskelijoille. Uravalinnan ohjauksen avulla voidaankin tukea opiskelijan päätöksentekotaitoja ja voidaan pohtia kriittisesti tulevaisuudensuunnitelmia. Maailma kuitenkin muuttuu jatkuvasti, eikä tulevaisuutta voi täysin ennustaa. Esimerkiksi pelastajat tarvitsevat hyvää fyysistä kuntoa läpi koko työuransa, minkä vuoksi pelastajille olisi hyvä tuoda ilmi muitakin työtehtäviä pelastajan tehtävän lisäksi, jos loukkaannutaan tai kunto heikkenee liikaa.

6.3 Tutkimuksen arviointi

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 45) kritisoivat, että toimintatutkimus on ongelmallinen muiden metodien joukossa, koska sitä pidetään väljänä tutkimusstrategisena lähestymistapana, joka saa sisältönsä pitkälti kohdealueestaan. Kuitenkin tekemäni tutkimus haluaa saada tietoa ainoastaan Pelastusopistossa opiskelevien ja

työskentelevien tarpeista ja toiveista. Tutkimukseni sisältää pikemminkin toimintatutkimuksellisia elementtejä kuin olisi suoraan toimintatutkimus.

Omassa tutkimuksessani kohderyhmällä on suuri merkitys tulosten kannalta. Tutkimukseen on pyritty valitsemaan sellainen kohderyhmä, jolla olisi eniten tietoa asiasta ja, jotka pitävät asiaa tärkeänä. Vaikka kohderyhmä hieman muuttuisi, se sisältäisi silti Pelastusopiston henkilökuntaa ja opiskelijoita, joten uskon että tulokset pysyisivät samantyyppisinä. Lisäksi mittausmenetelmänä kyselytutkimus mittaa juuri sitä mitä halutaankin mitata. Haastattelemalla olisi varmasti saatu samantyyppisiä tuloksia, mutta tämän tutkimuksen resurssit eivät riittäisi haastattelemaan yhtä montaa ihmistä kuin kyselyyn voisi vastata. Jos tutkimuksen tekisi toinen henkilö, niin uskon tutkimuksen vastausten olevan samantyyppisiä, mutta tutkimuksen analysoinnissa toinen henkilö saattaisi tehdä erilaisia johtopäätöksiä omasta taustastaan ja näkökulmistaan riippuen, vaikka pyrin objektiivisuuteen.

Tutkimuksen kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 19, joista Pelastusopiston henkilökunnan jäsenten vastauksia oli 12, opiskelijoiden vastauksia kuusi ja Poliisiammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalta yksi vastaus. Henkilökunnan edustus vastauksissa on mielestäni riittävä, mutta opiskelijoiden vastauksia olisi mieluusti kuullut vieläkin enemmän. Opiskelijoiden vastaukset oli kuitenkin kerätty koko kurssilta per vastaaja ja vastaaja oli käynyt viemässä vastaukset kyselylomakkeelle, jolloin on saatu enemmän opiskelijoiden ääntä kuuluviin kuin tilastossa näkyy. Opiskelijat olisivat saattaneet rikastaa aineistoa tuomalla esiin sellaisia ajatuksia ja toiveita, joita henkilökunta ei ole osannut ajatella.

Tuomen ja Sarajärven (2023, 162–165) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa olisi hyvä myös huomioida tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukset tutkijana sekä tutkimuksen raportointi. Omassa tutkimuksessani tutkimuksen kohteena on suunnitteilla oleva Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuva, koska Pelastusopistolta puuttuu opinto-ohjaaja ja sen tarve on tunnistettu. Tarkoituksena olisi saada muodostettua sellainen työnkuva, joka palvelisi Pelastusopistolla tulevaisuudessa aloittavaa opinto-ohjaajaa, helpottaisi

muun henkilöstön työkuormaa sekä palvelisi opiskelijoita mahdollisimman hyvin. Olen itse täysin ulkopuolinen henkilö Pelastusopistolle. Kiinnostuin aiheesta, kun mieheni, joka on töissä Pelastusopistolla, kertoi suunnitteilla olevasta opinto-ohjaajan työstä silloin kun tarvitsin aiheen tutkimukselleni. Aihe kiinnostaa itseäni ja siitä tulee olemaan toivottavasti myös käytännön hyötyä Pelastusopistolle.

6.4 Jatkotutkimukset

Tutkimuksen ollessa tapaustutkimus, jatkotutkimus muuttaisi tutkimuksen vahvasti toiminnalliseksi tutkimukseksi. Tämä tutkimus kartoitti alustavasti opinto-ohjaajan tarvetta Pelastusopistolle ja sitä, mitä opinto-ohjaajan työnkuva tulisi sisältämään. Mielestäni seuraava vaihe olisi palkata opinto-ohjaaja, joka tutustuisi tähän tutkimukseen ja lähtisi sen pohjalta rakentamaan ohjaussuunnitelmaa Pelastusopistolle ja työnkuvaa itselleen. Opinto-ohjaajan tulisi huomioida hyvän ohjauksen kriteerit, eettiset ohjeet sekä elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteet ja toimenpidesuositukset rakentaessa ohjaussuunnitelmaa sekä työskennellessään opinto-ohjaajana.

Opinto-ohjaaja voisi vielä tehdä kyselyn tämän tutkimuksen pohjalta opinto-ohjaajan tarpeesta koko Pelastusopiston välle. Helpoin olisi tehdä monivalinta -kysely ja jättää siihen tarvittaessa myös avoimia vastauskenttiä. Tämä mahdollistaisi sen, ettei tuloksen analysoimiseen menisi tarpeettoman paljon opinto-ohjaajan työaikaa ja opinto-ohjaaja saisi vielä tarkemman kuvan siitä millaista opinto-ohjausta Pelastusopistolla tarvittaisiin. Näistä tuloksista olisi hyvä keskustella vielä opintohallinnon kanssa työnkuvaa rakentaessa.

SOPOn ry:n (2024b) mukaan opinto-ohjaajan tulisi olla aidosti läsnä, kunnioittaa ohjattavaa sekä edistää koulutuksen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, mikä on mielestäni mahdollista silloin, kun ohjaukseen on riittävästi aikaa. Pelastusopistolla on paljon opiskelijoita, noin 500, jolloin saattaa käydä helposti niin, ettei yksi opinto-ohjaaja pysty vastaamaan kaikkeen ohjaustarpeeseen.

Tarvittaessa toisen opinto-ohjaajan palkkaaminen voisi olla hyvä idea tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, 986/1998, Annettu 14. Joulukuuta 1998.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986#a28.12.2017-1150>

Ammattikorkeakoululaki, 932/2014, Annettu 14. päivänä marraskuuta 2014.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

CEDEFOP. (2024). Lifelong Guidance. Haettu 22.2.2024 osoitteesta

<https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/lifelong-guidance>

ELGPN. (2016). Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille: yhteiset tavoitteet ja periaatteet EU:n jäsenmaille ja komissiolle. ELGPN Tools No. 6.

<https://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/finnish/suuntaviivoja-elinikaaisen-ohjauksen-toimintapolitiikalle-ja-palvelujarjestelyille-yhteiset-tavoitteet-ja-periaatteet-eu-n-jasenmaille-ja-komissiolle>

Euroopan unionin neuvosto. (2008). Council Resolution on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies.

https://www.consilium.europa.eu/ue-docs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104236.pdf

HE 41/2023 vp (2023). Talousarvioesitys 2024. Pelastusopiston toimintamenot. Haettu 20.2.2024 osoitteesta

<https://budjetti.vm.fi/indox/sisalto.jsp?year=2024&lang=fi&main-doc=/2024/aky/aky.xml&id=/2024/aky/YksityiskohtaisetPerustelut/26/30/03/03.html>

Heikkinen, H. L. T., & Huttunen, R. (2023). Validointiperiaatteet.

Teoksessa H. L. T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), *Toimintatutkimus: Käytännön opas* (217–266). Vastapaino.

Heikkinen, H. L. T., Kaukko, M., & Salo, P. (2023). Mitä toimintatutkimus on ja miten sitä tehdään. Teoksessa H. L. T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), *Toimintatutkimus: Käytännön opas* (17–38). Vastapaino.

Hess, N., Jepsen, D. M., & Dries, N. (2012). Career and employer change in the

age of the 'boundaryless' career. *Journal of Vocational Behavior* 18(2), 280–288.
<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2011.10.009>.

- Hooley, T., & Rice, S. (2018). Ensuring quality in career guidance: a critical review. *British Journal of Guidance & Counselling* 47(4), 472–486.
- Hänninen, P., Kauppila, P., Leppänen, A., Mäkinen, S., & Pasanen, M. (2019). Urataidoilla eteenpäin! -uraohjaus Ohjaamossa. *Elinikäisen ohjauksen Verkkolehti*. Haettu 21.2.2024 osoitteesta
<http://urn.fi/urn:nbn:fi:jamk-issn-1799-8395-105>
- Hätäkeskustoiminta. (2014). Operatiivinen henkilöstö. Haettu 23.2.2024 osoitteesta <https://112.fi/ekasikirja-operatiivinen-henkilosto>
- IAEVG. (2019). IAEVG Ethical Guidelines. Haettu 26.2.2024 osoitteesta
<https://iaevg.com/Ethical-guidelines>
- Jokinen, A. (2024). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 28.2.2024 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-nakokulmat/#Kokemusnakokulma>
- Juhila, K. (2024). Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 28.2.2024 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>
- Jyrkämä, J. (2024). Toimintatutkimus. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 28.2.2024 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/toimintatutkimus/>
- Kananen, J. 2014. *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Kaukko, M., & Kiilakoski, T. (2023). Toimi hyvin: Toimintatutkimuksen eettiset kysymykset. Teoksessa H. L. T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), *Toimintatutkimus: Käytännön opas* (137–162). Vastapaino.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta, 531/2017. Annettu Naantalissa 11. päivänä elokuuta 2017.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>
- Laki Pelastusopistosta, 607/2006, Annettu Helsingissä 21. päivänä heinäkuuta 2006.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060607>
- Lampi, E., Vähäsantanen, K., & Rantanen, J. (2019). Uraohjaajien osaaminen ja haasteet työelämän murroksessa. *Aikuiskasvatus* 39(3), 208–220.
<https://doi.org/10.33336/aik.85710>
- Lampikoski, T. (1998). *Urasuunnittelun opas: tulevaisuus mahdollisuutena*. WSOY.
- Lerkkanen, J. (2013). Tarvelähtöinen ohjaus ammatillisten valintojen tukena. Haettu 21.1.2024 osoitteesta
<https://docplayer.fi/6156956-Jukka-lerkkanen-jamk-14-2-2013.html>
- Lairio, M. & Penttinen, L. (2005). Kohti uutta ohjauskulttuuria. Teoksessa A. R. Nummenmaa, M. Lairio, V. Korhonen & S. Eerola (toim.) *Ohjaus yliopiston oppimisympäristössä* (19–43). Tampere University Press.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201306121124>
- Lehtelä, P.-L. & Hoppo, I. (2014). Mentors' Perceptions of Teacher Practice: A Case Study of the School of Vocational Teacher Education. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education*, 5(2), 1694–1702.
<https://doi.org/10.20533/ijcdse.2042.6364.2014.0237>
- Lukiolaki, 714/2018, Annettu Helsingissä 10. päivänä elokuuta 2018.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714>
- Marttila, L. (2015). *Ura kerronnallisena työnä: Ammattikorkeakoulun opettajat kertojina*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto].
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97123/978-951-44-9809-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Niemi, R., Kiilakoski, T., & Kaukko, M. (2023). Suunnittelu ja toteuttaminen. Teoksessa H. L. T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), *Toimintatutkimus: Käytännön opas* (111–136). Vastapaino.
- OAJ. (2022). OAJ: Opinto-ohjauksessa liian suuria eroja – opiskelijoiden yhdenvertaisuus ei toteudu. Haettu 23.2.2024 osoitteesta <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2022/oaj-opinto-ohjauksessa-liian-suuria-eroja--opiskelijoiden-yhdenvertaisuus-ei-to-teudu/>
- Onnismaa, J. (2014) R. Vance Peavyn sosiodynaaminen ohjaus. *Aikuiskasvatus* 34(3), s. 296–300. <https://doi.org/10.33336/aik.94111>
- Opetushallitus. (2023). Hyvän ohjauksen kriteerit. Haettu 24.2.2024 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Hyv%C3%A4n%20ohjauksen%20kriteerit_0.pdf
- Opetushallitus. (2024a). Opiskelijan hyvinvointi ja tuki ammatillisessa koulutuksessa. Haettu 27.2.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelijan-hyvinvointi-ja-tuki-ammattillisessa-koulutuksessa>
- Opetushallitus. (2024b). Opinto-ohjaus ammatillisessa koulutuksessa. Haettu 23.2.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opinto-ohjaus-ammattillisessa-koulutuksessa>
- Peavy, R. Vance. (2021). *SocioDynamic Counselling: A constructivist perspective* (suom. P. Auvinen). Sosidynaaminen ohjaus: Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön, E-versio (Alkuperäisteos julkaistu 1999). https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/77979/978-951-39-8877-7_jyx.pdf?sequence=1
- Pelastuslaki, 379/2011, Annettu 29. päivänä huhtikuuta 2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379#L5P39>
- Pelastusopisto. (2019). Pelastusopiston toiminta- ja taloussuunnitelma 2020–2023.

<https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/Vuosille-2020-2023.pdf>

Pelastusopiston strategia 2023–2026. (2022). Pelastusopisto.fi

<https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/strategia-pelastusopisto-8-12-2022.pdf>

Pelastusopisto. (2023, 1. maaliskuuta). Pelastusopiston tilinpäätös 2022.

<https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/Tilinpaatos-2022.pdf>

Pelastusopisto. (2024a). Tietoa pelastusopistosta. Haettu 19.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/tietoa-pelastusopistosta/>

Pelastusopisto. (19.2.2024b). Pelastusalan päällystötutkinto (AMK).

<https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/pelastusalan-paallystotutkinto-amk/>

Pelastusopisto. (2024c). Pelastajatutkinto. Haettu 19.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/pelastajatutkinto/>

Pelastusopisto. (2024d). Häätäkeskuspäivystäjätutkinto. Haettu 19.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/hatakeskuspaivystajatutkinto/>

Pelastusopisto. (2024e). Alipäällystötutkinto. Haettu 20.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/tutkinnot/alipaallystotutkinto/>

Pelastusopisto. (2024f). Muu koulutus. Haettu 20.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/muu-koulutus/>

Pelastusopisto. (2024g). Strategia, toiminnan suunnittelu ja seuranta. Haettu 20.2.2024 osoitteesta

<https://www.pelastusopisto.fi/tietoa-pelastusopistosta/organisaatio/>

Perusopetuslaki, 628/1998. Annettu Helsingissä 1. päivänä tammikuuta 1998.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Piipponen, A. (2007). Ohjauksellisuus osana koulun toimintaa: aineenopettajat ja luokanvalvojat oppilaidensa ohjaajina Helsingin ranskalais-suomalaisessa koulussa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2007672>

Raudasoja, A., Heino, S., & Rinne, S. (2021). Ohjauksella rakennetaan kestävää tulevaisuutta. Haettu 24.2.2024 osoitteesta

<https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ohjauksella-rakennetaan-kestavaa-tulevaisuutta/>

Schrey, H. 2009. Ohjausympäristön, -ajattelun ja -suunnitelman kehittäminen peruskoulussa. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä ISSN 1796-4717. Jyväskylän yliopisto.

Sisäministeriö. (19.2.2024). Osastot ja yksiköt. Pelastusosasto.

<https://intermin.fi/ministerio/johto-ja-organisaatio/osastot-ja-yksikot>

Sillanpää, K., Lindqvist, P., Oförsagd, P., & Syväjärvi, T. (2021). Opinto-ohjaukselle on tarvetta korkeakouluissakin. *Opinto-ohjaaja*, 4.

https://issuu.com/opinto-ohjaaja-ammattilehti/docs/opinto-ohjaaja_4_2021_fin_plus_extra_pages_web_01/s/14257915

SOPO ry. (2024a). Aineistot: Opinto-ohjaajan työnkuvat eri kouluasteilla.

Haettu 23.2.2024 osoitteesta <https://www.sopo.fi/yhdistys/aineistot/>

SOPO ry. (2024b). Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet. Haettu 26.2.2024 osoitteesta <https://www.sopo.fi/yhdistys/eettiset-periaatteet/>

Taimela, M. (2012). Ohjaus Vehkalahden koulussa. Jyväskylän yliopisto.

Opettajankoulutuslaitos. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201211153017>

Toni, A., & Vuorinen, R. (2020). Lifelong Guidance in Finland. Teoksessa E. H.

Haug, T. Hooley, J. Kettunen & R. Thomsen (toim.), *Career and Career Guidance in the Nordic Countries* (s. 127–143). Brill.

Tuomela, A., Nurmivuori, A. & Harmoinen, S. (2020). Tapaustutkimus omaopettajaohjauksen tarpeista osana holistisen ohjausmallin mukaista ohjausverkostoa korkeakoulussa. *Yliopistopedagogiikka 3/2019*. Haettu 5.6.2024 osoitteesta

<https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2020/05/07/omaopettajaohjaus-korkeakoulussa/>

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

- Valtioneuvosto. (2020). Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023: ELO-foorumi. *Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34*.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-536-8>
- Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas: yhteistyössä kohti toimijuutta* (5. painos). Gaudeamus.
- Vuori, J. (2021). Tapaustutkimus. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 5.6.2024 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/tapaustutkimus/>
- Väänänen, A., Smedlund, A., Törnroos, K., Kurki, A.-L., Soikkanen, A., Panganniemi, N., & Toppinen-Tanner, S. (2020). Ajattelu- ja toimintatapojen muutos. Teoksessa L. Kokkinen (toim.), *Hyvinvointia työstä 2030-luvulla: Skenaarioita suomalaisen työelämän kehityksestä* (s. 11–32). Työterveyslaitos.
- Watts, A. G. & Van Esbroeck, R. (1999). *New Skills for New Futures: Higher Education Guidance and Counselling Services in European Union: the Synthesis Report of a Study on "New Skills for Vocational Guidance in Higher Education"* (raportti). Bryssel: VUB Press.
- Watts, A. G. & Van Esbroeck, R. (2000). New skills for new futures: a comparative review of higher education guidance and counselling services in the European Union. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 22(3), 173–187.
- Winnova. (2024). Hyvän ohjauksen kriteerit. Haettu 24.2.2024 osoitteesta
<https://www.winnova.fi/kehittaminen/oppiminen-opetus-ja-ohjaus/valo-valtakunnallista-laatu-ohjaukseen/hyvan-ohjauksen-kriteerit-kriterier-for-god-handledning/>

LIITTEET

Liite 1. Tietosuojailmoitus ja tutkimustiedote

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KASVATUSTIETEIDEN JA
PSYKOLOGIAN TIEDEKUNTA

13.1.2024

TIETOSUOJAILMOITUS

Olet osallistumassa tieteelliseen tutkimukseen. Tässä tietosuojailoituksessa sinulle kerrotaan henkilötietojesi käsittelystä osana tutkimusta. Sinulla on lain mukaan oikeus saada nämä tiedot.

1. Rekisterinpitäjä tutkimuksessa Toimintatutkimus Pelastusopistossa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan tehtävistä

Tutkija (rekisterinpitäjä ja tutkimuksen toteuttaja)
Jasmin Laaksonen
jamiett@student.jyu.fi

Työnohjaaja nimi, asema
Hannele Pitkänen, tutkijatohtori
hannele.t.pitkanen@jyu.fi

2. Henkilötietojen käsittelijä(t)

Jasmin Laaksonen

3. Henkilötietojen muu luovuttaminen tutkimuksen aikana

Henkilötietojasi käsitellään luottamuksellisesti eikä niitä luovuteta sivullisille.

4. Tutkimuksessa Toimintatutkimus Pelastusopistossa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan tehtävistä käsiteltävät henkilötiedot

Henkilötietojasi käsitellään tiedotteessa kuvattua tutkimustarkoitusta varten.

Tutkimuksessa Sinusta kerätään seuraavia henkilötietoja kyselyvastaukset, opiskelijana opiskeltava pääaine sekä mahdollinen työtehtäväsi (vapaaehtoinen vastaus). Tietojen kerääminen perustuu tutkimussuunnitelmaan.

Tutkimuksessa ei käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä.

5. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste tieteellisessä tutkimuksessa

Yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.e, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.j)

Tutkittavan suostumus (tietosuoja-asetuksen artikla 6.1.a, erityiset henkilötietoryhmät 9.2.a)

6. Henkilötietojen siirto EU/ETA ulkopuolelle

Tutkimuksessa henkilötietojasi ei siirretä EU/ETA-alueen ulkopuolelle.

7. Henkilötietojen suojaaminen

Henkilötietojen käsittely tässä tutkimuksessa perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan ja tutkimuksella on vastuuhenkilö. Tutkimuksen rekisteriin tallennetaan vain tutkimuksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja.

Tunnistettavuuden poistaminen

Suoria tunnistetietoja ei kerätä, rekisteröity voi olla aineistosta ainoastaan välillisesti tunnistettavissa eli jos

aineistoa yhdistettäisiin muualta saataviin tietoihin ja niiden avulla pyrittäisiin tunnistamaan rekisteröity.

Epäsuoria henkilötietoja, kuten ammattinimikkeitä kerätään ja niitä saatetaan hyödyntää tutkimuksessa,

jos se on oleellista. Aineisto kerätään Webropol -kyselysovelluksen avulla, tuloksen tallennetaan

henkilökohtaiselle tietokoneelle. Aineistoa säilytetään tietokoneella ja Microsoft 365:n sähköisellä

OneDrive – alustalla.

8. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY TUTKIMUKSEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Tutkimusrekisteri hävitetään tutkimuksen päättyttyä arviolta 12.2024 mennessä

9. Rekisteröidyn oikeudet

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi ja mitä henkilötietojasi käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista tietyissä tapauksissa. Oikeutta tietojen poistamiseen ei kuitenkaan ole, jos tietojen poistaminen estää tai vaikeuttaa suuresti käsittelyn tarkoituksen toteutumista tieteellisessä tutkimuksessa.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen (tietosuoja-asetuksen 18 artikla)

Sinulla on oikeus henkilötietojesi käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa kuten, jos kiistät henkilötietojesi paikkansapitävyyden.

Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista, voit olla yhteydessä rekisterinpitäjään Jasmin Laaksoseen, jamiett@student.jyu.fi.

Tietoturvaloukkauksesta tai sen epäilystä ilmoittaminen Jyväskylän yliopistolle

<https://www.jyu.fi/fi/yliopisto/tietosuojailmoitus/ilmoita-tietoturvaloukkauksesta>

Sinulla on oikeus tehdä valitus erityisesti vakinaisen asuin- tai työpaikkasi sijainnin mukaiselle valvontaviranomaiselle, mikäli katsot, että henkilötietojen käsittelyssä rikotaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679. Suomessa valvontaviranomainen on tietosuojavaalutettu.

Tietosuojavaalutetun toimiston ajantasaiset yhteystiedot: <https://tietosuoja.fi/etusivu>

13.1.2024

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

1. Toimintatutkimus Pelastusopistossa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä

Sinua pyydetään mukaan Toimintatutkimus Pelastusopistossa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä -tutkimukseen, jonka tarkoituksena on luoda alustava työnkuva suunnitteilla olevaan opinto-ohjaajan työtehtäviin. Tutkimuksessa tutkitaan Pelastusopiston opiskelijoiden ja henkilökunnan sekä POLAMK:n opinto-ohjaajien ajatuksia, toiveita ja tarpeita suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan tehtävistä.

Sinua pyydetään tutkimukseen, koska kuulut joko Pelastusopiston henkilökuntaan tai opiskelijoihin tai toimit POLAMK:N opinto-ohjaajana.

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Liitteessä on kerrottu henkilötietojesi käsittelystä.

Tämä on yksittäinen tutkimus, eikä sinuun oteta myöhemmin uudestaan yhteyttä.

2. Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Voit kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo antamasi suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Tästä ei aiheudu sinulle kielteisiä seurauksia.

Keskeyttäessäsi tutkimukseen osallistumisesi tai peruuttaessasi antamasi suostumuksen, sinusta siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa, kun se on välttämätöntä tutkimustulosten varmistamiseksi.

3. Tutkimuksen kulku

Tutkimuksen aineisto kerätään tammi-helmikuussa. Henkilökunnan jäsenet vastaavat Webropol -kyselyyn yksilöinä ja opiskelijoilta kerätään aineisto ryhmittäin yhden opiskelijan johtoisesti. Kyselyn kysymykset vaihtelevat hieman opiskelijoilla, Pelastusopiston henkilökunnalla ja POLAMK:n opinto-ohjaajilla. Tutkimuksen tarkoituksena on kerätä sellaista tietoa, jonka avulla on mahdollista luoda alustavaa työnkuvaa Pelastusopiston suunnitteilla olevaan opinto-ohjaajan työtehtävistä. Kyselyssä kysytään vastaajien ajatuksia, toiveita ja tarpeita suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtäviin. Aineiston analysointi aloitetaan heti aineiston keräämisen jälkeen. Tutkimuksen olisi tarkoitus valmistua vuoden 2024 aikana.

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Tutkimuksesta tulee olemaan hyötyä Pelastusopistolle. Pelastusopistolla ei ole aiemmin ollut opinto-ohjaajaa ja tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtäviä ja tarpeellisuutta. Jotta työtehtävät kohtaisivat Pelastusopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden tarpeita, niin täytyy tehdä selvitys siitä, mitä nämä tarpeet ovat.

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epämukavuudet sekä niihin varautuminen

Tutkimukseen osallistumisesta ei odoteta aiheutuvan riskejä, haittoja tai epämukavuuksia.

6. Tutkimuksen kustannukset ja korvaukset tutkittavalle sekä tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu pro gradu -tutkielma Jyväskylän yliopistolle ja se julkaistaan JYX-julkaisuarkistossa. Valmis tutkimus toimitetaan Pelastusopiston rehtorille ja koulutusjohtajalle. Rehtoria ja koulutusjohtajaa kuullaan mielellään myös tulosten analysoinnin jälkeen ja alustavaan opinto-ohjaajan työtehtäviin tehdään vielä muutoksia. Mahdollisesti Pelastusopistolle voidaan toimittaa tutkimuksen lisäksi lyhyempi raportti alustavasta opinto-ohjaajan työnkuvasta.

On mahdollista, että tutkittava saatetaan tunnistaa tuloksista, jos työnkuva on kerrottu. Henkilötiedoissa kerätään opiskelijaryhmän opiskeltava pääaine sekä vapaaehtoisesti henkilökunnan jäsenten työnkuva. Vaikka työnkuva olisi kerrottu, tuloksissa pyritään välttämään sen ilmi tuomista, mikäli se ei ole merkityksellistä tuloksen kannalta. Tutkimuksen luonteen vuoksi täyttä anonymiteettiä ei voida luvata. Tutkittavien keräämät tiedot eivät ole kuitenkaan arkaluontoisia eikä niistä pitäisi olla harmia tutkittaville.

8. Tutkittavien vakuutusturva

Jyväskylän yliopiston toiminta ja tutkittavat on vakuutettu.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset korvaavat etänä suoritettavissa tutkimuksissa ainoastaan sellaiset vahingot, jotka liittyvät suoraan annettuun tutkimustehtävään ja jotka ovat sattuneet varsinaisen ohjeistetun tutkimustehtävän aikana. Vakuutus ei korvaa taukojen aikana sattuneita vahinkoja.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset eivät ole voimassa etänä suoritettavissa tutkimuksissa, jos tutkittavan kotikunta ei ole Suomessa.

Vakuutus sisältää potilasvakuutuksen, toiminnanvastuuvakuutuksen ja vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen. Tutkimuksissa tutkittavat on vakuutettu tutkimuksen ajan ulkoisen syyn aiheuttamien tapaturmien, vahinkojen ja vammojen varalta. Tapaturmavakuutus on voimassa mittauksissa ja niihin välittömästi liittyvillä matkoilla.

9. Lisätietojen antajan yhteystiedot

Jasmin Laaksonen, jamiett@student.jyu.fi, aineiston kerääjä ja tutkimuksen tekijä

Liite 2. Tutkimuksen aineiston keräävä kyselylomake

Toimintatutkimus Pelastusopistossa suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä

Pelastusopistolla ei ole tällä hetkellä opinto-ohjaajaa ja sen tarve on tunnistettu. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on luoda alustava työnkuva suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä. Tämän kyselyn avulla kartoitetaan Pelastusopiston opiskelijoiden ja henkilökunnan sekä POLAMK:n opinto-ohjaajien ajatuksia, toiveita ja tarpeita suunnitteilla olevan opinto-ohjaajan työtehtävistä. Opinto-ohjaajan tehtäviin voi kuulua mm. yksilö- ja pienryhmäohjauksia, oppituntien pitämisiä, osallistumista erilaisiin palavereihin ja hankkeisiin, hallinnollisten tehtävien tekemistä sekä yhteistyön ylläpitämistä monien eri tahojen kanssa (SOPO ry, 2023).

Kysely sisältää 4–5 avointa kysymystä. Vastaaminen kestää n. 5–10 minuuttia.

Vastaamalla kyselyyn annat suostumuksesi käyttää antamiasi vastauksia tutkimuksessa ja hyväksyt tietosuojailmoituksen ja tutkimustiedotteen. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Antamasi tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja tietoturvallisesti. Jos jotain jäi epäselväksi tai sinulla on jotain kysyttävää, niin ole rohkeasti yhteydessä alta löytyvään sähköpostiin.

Kiitos osallistumisestasi!

Jasmin Laaksonen
jamiett@student.jyu.fi

Lähde

SOPO ry, 2023. Opinto-ohjaajan työnkuvat eri kouluasteilla. Viitattu 13.12.2023.
<https://www.sopo.fi/yhdistys/aineistot/>

1. Mikä seuraavista kuvastaa sinua parhaiten?

Pelastusopiston henkilökunnan jäsen

Pelastusopiston opiskelija

POLAMK:n opinto-ohjaaja

Pelastusopiston henkilökunnan kysymykset:

2. **Mikä seuraavista kuvastaa sinua parhaiten (vapaavalintainen)**
 - Koulutusjohtaja
 - Opintosihtööri
 - Koulutuspäällikkö
 - Kurssinjohtaja
 - Joku muu, mikä
3. **Miten opiskelijat voisivat hyötyä opinto-ohjaajasta?**
4. **Miten henkilökunta voisi hyötyä opinto-ohjaajasta?**
5. **Millaista yhteistyötä toivot opinto-ohjaajan tekevän ja kenen kanssa?**
6. **Miksi opinto-ohjaaja tarvittaisiin tai ei tarvittaisi Pelastusopistolle?**
7. **Mitä muita asioita haluaisit nostaa esille suunnitteilla oleviin opinto-ohjaajan työtehtäviin?**

Pelastusopiston opiskelijoiden kysymykset:

8. **Mikä seuraavista kuvastaa sinua parhaiten?**
 - Pelastajatutkinto-opiskelija
 - Alipäällystötutkinto-opiskelija
 - Hätäkeskuspäivystäjätutkinto-opiskelija
 - Päällystötutkinto-opiskelija (AMK)
9. **Milloin, miksi ja millaista apua tai tukea opiskelija voisi tarvita opinto-ohjaajalta?**
10. **Mitä muuta hyötyä opinto-ohjaajasta voisi olla opiskelijoille?**
11. **Miksi Pelastusopistolle tarvittaisiin tai ei tarvittaisi opinto-ohjaajaa?**
12. **Mitä muita asioita haluaisitte nostaa esille suunnitteilla oleviin opinto-ohjaajan työtehtäviin?**

POLAMK:n opinto-ohjaajan kysymykset:

- 13. Mitkä ovat tärkeimpiä tehtäviä omassa työssäsi?**
- 14. Miten Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuva saattaisi erota omas-
tasi?**
- 15. Mitkä koet Pelastusopiston opinto-ohjaajan tärkeimpinä työtehtävinä?**
- 16. Mitä muita asioita haluaisit nostaa esille suunnitteilla oleviin opinto-
ohjaajan työtehtäviin?**

Liite 3. Taulukko kysymyksen viisi ”Millaista yhteistyötä toivot opinto-ohjaajan tekevän ja kenen kanssa?” analysoinnista

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
yhteistyötä niin talon sisällä kuin talosta ulospäin kaikkien opiskelijarajapinnassa toimivien henkilöiden kanssa, opiskelijoiden tukemiseksi.	Talon sisällä ja ulkopuolella olevat henkilöt	Opiskelijat Opettajat Muu henkilöstö Läheiset sidosryhmät	Pelastusopiston henkilöstö ja opiskelijat Ulkoiset sidosryhmät
Opiskelijat, opettajat keskeisimmät yhteistyötahot. Mukana oltava myös koulutuspäälliköt ja koulutusjohtaja	Opiskelijat, opettajat, koulutuspäälliköt, koulutusjohtaja	Opiskelijat Opettajat Muu henkilöstö	Pelastusopiston henkilöstö ja opiskelijat
Niitä töitä, mitä opinto-ohjaajan tehtäviin yleensäkin kuuluu ja ensimmäisenä tulee tietty mieleen opiskelijat, henkilökunta sekä muut läheiset sidosryhmät.	Opiskelijat, henkilökunta, muut läheiset sidosryhmät	Opiskelijat Muu henkilöstö Läheiset sidosryhmät	Pelastusopiston henkilöstö ja opiskelijat Ulkoiset sidosryhmät

Liite 4. Taulukko kysymyksen 13 *“Mitkä ovat tärkeimpiä tehtäviä omassa työssäsi?”* analysoinnista

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus	Alaluokka
Opinto-ohjaajana tärkeimmät työtehtävät ovat poliisi (AMK) -opiskelijoiden ohjauskeskustelut, opiskelijoiden osaamisen tunnistamiseen liittyvä ohjaus (hyväksiluvut, osaamiskansio), erityisjärjestelyehdotusten laatiminen opiskelijoiden kanssa, opettajatuutoreiden koordinointi ja perehdytys, opiskelijatuutorointi Polamkissa -opintojakson vastuopettajana toimiminen, opiskelijarekrytointityöhön osallistuminen, opinto-ohjauksen verkostot, opintoasiainpäällikön päätettäväksi menevien opiskeluoikeusasioiden valmistelu (ml. pelastusalan päällystötutkinto), huoli-ilmoitusten vastaanotto, poissa- ja läsnäoloilmoitusten muutokset. Lisäksi opinto-ohjauksen koordinointi ja ohjaussuunnitelman ym. asiakirjojen päivittäminen.	Ohjauskeskustelut, opiskelijoiden osaamisen tunnistaminen, erityisjärjestelyehdotukset, opettajatuutorien perehdytys & koordinointi, opiskelijatuutorointi, vastuopettajuus, opiskelijarekry, opo verkostot, opiskeluasioiden valmistelu (menossa päätettäväksi päällikölle), huoli-ilmoitusten vastaanotto, poissa- ja läsnäoloilmoitusten muutokset, opinto-ohjauksen koordinointi ja ohjaussuunnitelman päivitys	Ohjauskeskustelut Osaamisen ja tuen tarpeen tunnistaminen Perehdytys Vastuopettajuus Verkostot Ohjaussuunnitelma ja koordinointi Hallinnolliset työt

Liite 5. Taulukko kysymyksen 14: *“Miten Pelastusopiston opinto-ohjaajan työnkuva saattaisi erota omastasi?”* analysoinnista

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus	Alaluokka
Minulla ohjaus painottuu yhden tutkintotason opiskelijoihin. Meillä on neljä haku-, valinta- ja aloitusajankohtaa amk-opiskelijoille, lisäksi muunto-amk-opiskelijat kerran aloittavat vuodessa. Riippuen Pelastusopistolla käytettävistä resursseista / muista ohjaustoimijoista (tuutorit, kursinjohtajat tms.) työtehtävät voivat painottua enemmän joko käytännön ohjaustyöhön tai opintohallinnollisempaan suuntaan.	POLAMK:ssa ainoastaan AMK opiskelijoita, joilla 4 aloitusajankohtaa. Pelastusopistolla omon työ riippuu resursseista ja muista ohjaustoimijoista. Työtehtävät voivat painottua enemmän ohjaustyöhön tai opintohallinnollisempaan suuntaan	Resurssit ja tarve ohjaavat ohjaustyöhön tai opintohallintoon

Liite 6. Käsittekartta opinto-ohjaajan tarpeesta Pelastusopistolla

